БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң органы

1925 чылда үндезилетинген.

1953
май
5
ВТОРНИК
№ 87 (2772)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

Солун—чүгле коллективтиг пропагандист, коллективтиг агитатор эвес, харын база коллективтиг организатор болур.

В. И. ЛЕНИН.

Парлалга хүн санында эвес, а шак санында өзер ужурлуг, ол бистиң партияның эң чидиг болгаш эң күштүг чепсээ.

И. В. СТАЛИН.

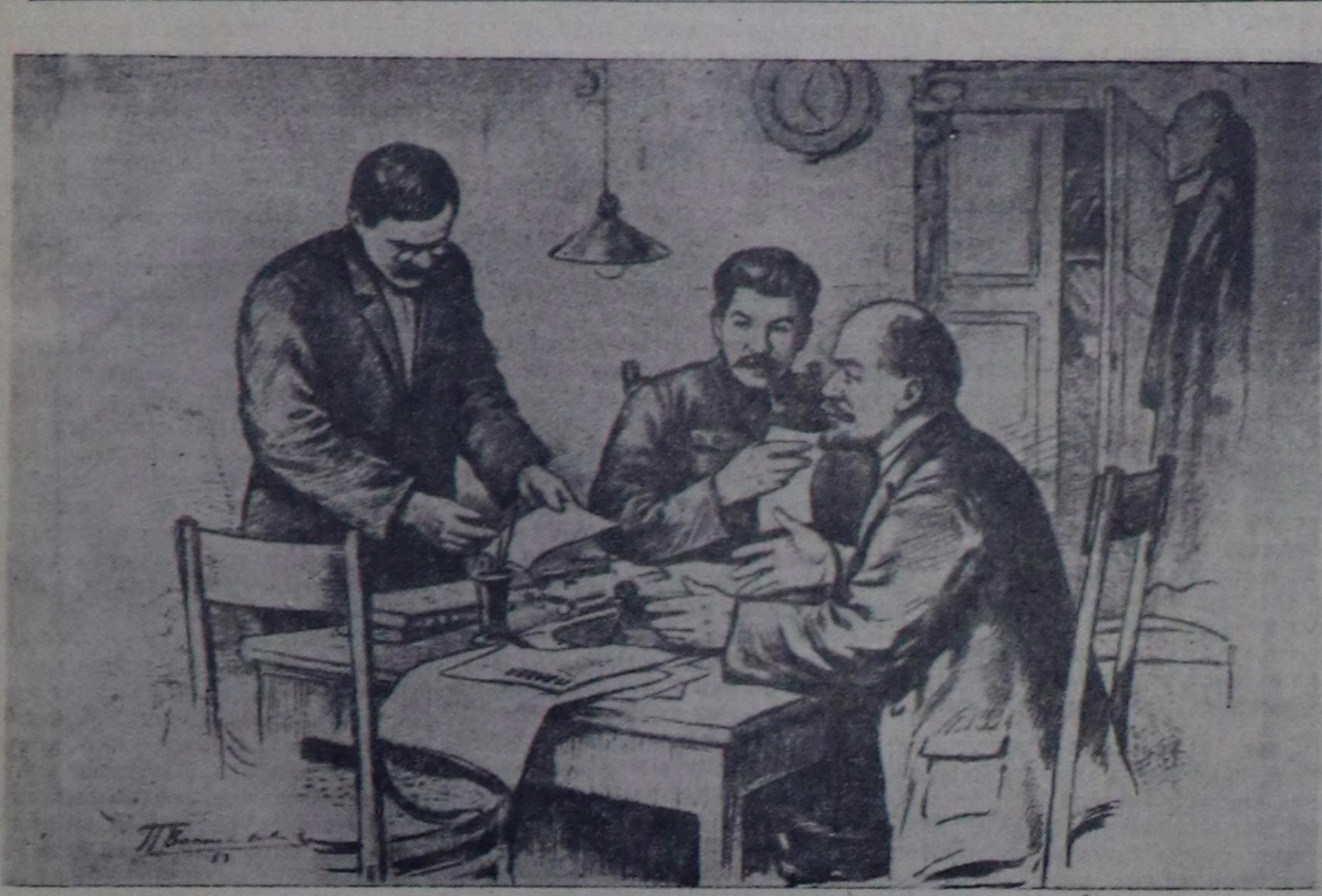

В. И. Ленин, И. В. Сталин, В. М. Молотов 1917 чылда „Правда" солуннуң редакциязында.

Совет парлалганың хүнү

Бо хүн, май 5-те Совет Эвилелиниң улустары болунуң база бир байырлалын—совет парлалганың хүнүн демдеглеп турар. 1912 чылдың май 5-те хүн-бүрүде үнер массалыг большевикчи солун «Правданың» баштайгы дугаары үнгенинге аддар кылдыр бо байырлалды совет улус чылдың-на эртирип турар.

В. И. Ленинниң айтышкыны-биле болгаш И. В. Сталинниң саналы-биле үндезилетинген «Правда» солун Коммунистиг партияның холунга эң чидиг болгаш эң күштүг чепсек болуп, ленинизмниң улуг идеяларының кайгамчыктыг тук тудукчузу болуп турар.

Коммунистиг партия база оон баштыңчылары В. И. Ленин болгаш И. В. Сталин коммунистиг парлалганың үндезилекчилери болгаш соруккиирикчилери болуп, парлалганың ролюн оон ужур-дузазын кезээде бедии-биле үнелеп чораан-нар.

Революстуг шимчээшкинниң эге үезинде революстуг партияны тургузарының планын төлевилеп тура, В. И. Ленин политиктиг солунну организастаарының шиитпирлиг ужур-дузазын айыткан. Партияның идея болгаш организация талазы-биле улам-на сырый катыжарының ленинчи планын боттандырган политиктиг нийти орус солун болза, Ленинниң үндезилээни «Искра» солун болган. И. В. Сталинниң Закавказьеге тургусканы «Брдзола» солун ол ленинчи планны чедиишкиннig күүсе-дип турган.

Коммунистиг парлалга болунуң тывылганының баштайгы хүннеринден эгелээшле партияның идегелдиг дузалакчызы, марксизм-ленинизмниң идеяларының нептередикчизи болуп турар. Совет парлалга—пропаганданың, агитацияның болгаш массаларны организастаарының күчүлүг чепсээ.

«Правданың» кайгамчыктыг чаңчылы болгаш ажылының дуржулгазы бүгү совет парлалгага үлегер болуп турар. Коммунистиг ниитилелдиң тургузуушкунунга, ажылчы чоннарның идея-политиктиг болгаш культуралыг кижизидилгезинге парлалганың ролю канчаар-даа аажок улуг. Коммунистиг партияның шынчы сөзүн ажылчы чоннарның медерелинге чедирип медегелдери-биле бистиң чуртта парлалганы—номнарны, солуннарны болгаш сеткүүлдерни мурнунда кажан-даа туруп көрбээн хөй санныг үндүрүп турар.

Билиишкинниң үнелеп четпес эртинези бөлүр марксизм-ленинизмниң чогаалдары Совет эрге-чагырганың чылдарында 993 миллион ажыг кезек кылдыр парлатынып үнген. Коммунистиг партияның болгаш совет улустуң идеялыг амыдыралында шылгарангай болуушкун болза, В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң чогаалдарының массалыг үнүп турары болур.

Бистиң чуртувуста парлалга канчаар-даа аажок улуг хемчээлдиг нептерээн. Совет эрге-чагырганың чылдарында ССРЭ-ге 1 миллион 104 муң аттарлыг янзы-бүрү номнарны 15 миллиард хире кезек кылдыр парлап үндүрген. Ном үндүрүлгезиниң ол хире калбарышкынын капиталистиг чурттарның чаңгызы-даа төөгүде көрбээн.

Ам үеде Совет Эвилелинде 8 муң ажыг солуннар 41 миллион ажыг тиражтыг үнүп турар. Оон-биле кады чүс-чүс сеткүүлдер бар, ном үндүрер черлерниң четкизи үргүлчү калбарып турар.

Коммунистиг партияның ленинчи-сталинчи национал политиказы культуралыг хөгжүлдениң чугула чүүлдерин Совет Эвилелиниң бүгү улустарынга берип турар. Шаанда хожудангай чораан улустар ам национал хевирлиг, социалистиг утка-шынарлыг бедик сайзыраңгай культуразы-биле чоргаарланып турарлар. ССРЭ-де солуннар 55 дылдарда, сеткүүлдер —48 дылдарда, номнар 76 дылдарда үнүп турар.

Тыва автономнуг областа парлалганың хөгжүлдези болза, тыва улустуң культуралыг өзүлдезиниң дугайында Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың хүн бүрү сагыш салышкынының чырыткылачак илергейлээшкини болуп турар. 1930 чылга чедир бодунуң национал бижии чок чораан тыва улус улуг орус улустуң ачы-дуннма дузаламчызының ачызында ам социалистиг чаартылышкыннарны чедиишкиннig доозуп, Совет Эвилелиниң кодээ ажыл-агый болгаш үлетпүр талазы-биле сайзыраңгай областарының бирээзи болурунуң бүдүүзүнде турар.

Ам тыва автономнуг областа 4 областъ болгаш 7 район солуннары, «Улуг-Хем» деп альманах үнүп турар. Областың ном үндүрер чери марксизм-ленинизмниң үндезилекчилериниң чогаалдарын, өөредилге номнарын болгаш чечен чогаалды парлап үндүрерин чыл келген тудум-на көвүдедип турар. К. Маркс болгаш Ф. Энгельстиң «Коммунистиг партияның манифестизи», В. И. Ленинниң «Чүнү кылырыл?», «Демократтыг революцияга социал-демократияның ийи тактиказы», И. В. Сталинниң «Ленинизмниң айтырыглары, «ВКП(б) төөгүзүнүң дөпчү курзу», «Марксизм болгаш дыл эртеминиң айтырыглары» болгаш өске-даа шылгарангай чогаалдарын тыва номчукчулар бодунуң төрээн дылының кырынга номчуп турар апарган. Бо бүгү болза, Совет Конституцияда чарлатынган парлалганың хостуунуң тодаргай илерээшкини болуп турар.

Капиталистиг чурттарда парлалганы империалистиг буржуазия ажылчы чоннарның медерелин дуурайлап дарлаарынга, чаа эжелекчи дайыннарны өөскүдеринге ажыглап турар. АКШ, Англия, Франция, Италия болгаш капиталистиг өске-даа чурттарда буржуаз парлалга улустуң демократияның болгаш дептиилгениң дайзыны деп бужар алдарны эдилеп турар.

Улус демократиязының чурттарының парлалгазы совет парлалганың байлактыг удуртулгазынга даянып алгаш, социализм тургузуушкунунуң херээнге шынчызы-биле бараан болуп, ажылчы чоннарны социализмниң ёзузунга кижизидериниң күчүлүг чепсээ болуп, тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң хереэн камгалап, америк-англи болгаш өске-даа империалистерниң эжелекчи пландарын чедиишкинниг сойгалап илередип турар.

Капиталистиг чурттарда акы-дунма коммунистиг партияларның парлалгазы совет парлалганың, ылаңгыя «Правданың» дуржулгазынга болгаш үлегеринге өөренип, кадыг-берге байдалда бодунуң бедик чаагай сорулгазын алдарлыг күүседип, тайбың, демократия болгаш социализм дугайында идеяларны улус массаларга калбаа-биле нептередип, Совет Эвилелинде ажылчы чоннарның аас-кежиктиг чурттаалгазын ажылчын номчукчузунга тайылбырлап берип турар.

Совет парлалга—делегейде эң мурнакчы болгаш бедик идеялыг парлалга. Оон күжү болгаш чедиишкиннериниң үндезини—Коммунистиг партияның удуртулгазында. Совет парлалганың мурнунда улуг болгаш харыысалгалыг сорулгалар туруп турар.

Совет парлалга Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинниң өөредиин массаларның иштинге хүн-бүрү нептередип турар. Партияның идеологтуг ажылын экижидеринге парлалганың ролю онза улуг. Парлалга идеологтуг ажылды калбартырының сууру болур ужурлуг деп партияның Төп Комитеди айтып турар. Ажылчы чоннарны совет патриотизмниң болгаш пролетарский интернационализмниң ёзузунга кижизидер талазы-биле парлалга бистиң партиявыс дузалап турар.

Бистиң төрээн чуртувустуң улустарының мурнунда төөгүлүг улуг сорулгалар туруп турар.

Бистиң чуртувустуң иштики-даа, бүгү делегей-даа айтырыгларының талазы-биле партияның болгаш чазактың ажылдап кылганы политиканы чедиишкинниг боттандырарын хандырары; бистиң хөй националдыг социалистиг улуг күрүневисти моон соңгаар-даа мөгег-шыдаг чокка бүгү тала-биле быжыглаары, бистиң төрээн чуртувустуң камгалалын болгаш айыыл чок чоруун хандырары-биле Совет Чепсектиг Күштерни быжыглаары; социалистиг үлетпүрнү болгаш кодээ ажыл-агыйны бүгү хемчеглер-биле быжыглаары; культураның байлактарын көвүдедири, бүгү совет кижилерниң материалдыг чаагай байдалын бедидери—бо сорулгаларны күүседири бистиң партияның болгаш чазактың мурнунда салдынган.

Коммунизмче бистиң оруувусту И. В. Сталинниң «ССРЭ-де социализмниң экономиктиг проблемалары» деп генийлиг чогаалы болгаш партияның XIX съездизиниң шиитпирлери чырыдып турар. Бистиң парлалгавыстың сорулгазы—ол төөгүлүг документилерни үргүлчү пропагандалаары, ажылчы чоннарның ортузунга нептередири болгаш беш чыл планын чедиишкинниң күүседиринге совет кижилерни мобилизастаары болуп турар.

Партияның парлалга мурнунга салып турар сорулгаларын күүседир талазы-биле бистиң кылыр ажылывыс ам-даа хөй. Солуннуң арнынга шүгүмчүлелди, ылаңгыя адаандан өрү шүгүмчүлелди калбартыр болгаш илерээн четпестерни узуткаарын чедип алыр, солунга бижикчилерниң санын көвүдедир талазы-биле ам-даа четпес ажылдап турар бис.

Область болгаш районнар солуннарының идея-политиктиг болгаш литературалыг деңнелин бедидер дугайында партияның Төп Комитединиң айтышкыннарын ам-даа чедир күүсетпейн турар бис. Областың ажылчы чонарының хүн бүрү өзүп турар амыдыралы долузу-биле чырытынмайн турар. Бистиң солуннарывыс, оон иштинде «Шын» четпес ажылдап, харын-даа политиктиг частырыгларны болдуруп турганын партия обкому чогуур өйүнде эдип-чазап келген.

Ол четпестерни болгаш частырыгларны болдурбазы, солуннуң идея-политиктиг деңнелин бедидери, областың мурнунга партияның болгаш чазактың салганы улуг сорулгаларны чедиишкинниг күүседир талазы-биле үлетпүрнүң, кодээ ажыл-агыйның, культура тургузуушкунунуң ажылдакчыларынга бүгү тала-биле дузалаары—областың парлалга ажылдакчыларының сорулгазы.

В. И. Ленин болгаш И. В. Сталин партияның эң чидиг болгаш эң күштүг чепсээ болур бистиң парлалгавысты, чаа хевирниң парлалгазын үндезилээннер. Парлалга дугайында ленинчи-сталинчи өөредиг бүгү парлалга ажылдакчыларының ажылының программазы болуп турар.

Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле, бүгү совет улустуң деткимчези-биле совет парлалганың ажылдакчылары болгаш кодээниң база хоорайның хөй санныг бижикчилери боттарының мурнунда сорулгаларны чедиишкинниг күүседип шыдаарлар.

Областың ховуларында

ТАНДЫ

БАЙ-ХААК. (Телефон-биле). 1953 кодээ ажыл-агый чылында элбек шиилдиг дүжүт өстүрүп алыры дээш хынамчалыг белеткел-биле Танды районнуң колхозтары часкы хову ажылын организастыг эгелээн.

Сталин аттыг колхозтуң ийиги хову бригадазы (бригадири эш Таян-оол) база МТС-тиң ында механизаторлары (бригадири эш Бобков) шөлче үнгениниң баштайгы ийи хүнүнде (апрель 22—23-те) 130 ганың шыгын базыра илиирткэн, даараазында хүн илииртелгени 240 га чедирген.

Кур чер аңдарылгазының хүн нормазын тракторист эш Мамалдай 190 хуу, а эш Митрошкин 9 ганың орнунга 18-19 ганы хүн-бүрү аңдарып турар. Колхозтуң шөлдеринде илииртелгеде болгаш аңдарылгада аът күжүн база калбак ажыглап турар.

Хову турлааның дерилгези эки хандыртынган. Балай-оол, Волков олар агитхуудустарны хүн-бүрү үндүрүп турар, көргүзүг болгаш хүндүлел самбыраларын база организастап эгелей берген.

«Революцияның чалбыыжы» колхозтуң тараажылары кызылтас культураларын 250 ажыг га-да чаштырып тарый берген. Эш Шелеповтуң трактористери болгаш эш Гуляевке удурткан колхозчу ишчилер чүткүлдүг ажылдап турар. Районнуң Буденный аттыг колхозунуң тараажылары апрельдиң 25-тен эгелеп база шөлче үнүпкен.

• ∘ •

Партияның район комитединиң болгаш райсовет күүскомунуң шиитпирин ёзугаар колхозтарның шөлдеринде бригадаларга концерт, кино көргүзер, тайылбыр чорудар сорулга-биле Бай-Хаакта культура бажыңы 10 кижи составтыг агитбригада (удурукчузу эш Полынцев) чорудкан.

Агитбригада тускай автомашиналыг, көргүзер кинолары база боттарында, оюн концерт талазы-биле белеткели эки. Олар турлагларга хана солуннарын үндүреринге, көргүзүг самбыраларын организастаарынга база дузалажырлар.

БИИ-ХЕМ

ТУРАН. (Телефон-биле). Бии-Хем районнуң «Победа» кодээ ажыл-агый артели апрель 25-тен эгелеп часкы тарылгага киргеш, ийи хонукта 250 га черниң шыгын базырып илиирткэн, 100 га черге кызылтасты чашкан. «Кызыл сылдыс» колхоз 150 га черни илиирткэн.

«Өөк» совхозтуң механизаторларының 2 агрегады 140 га черни аңдарган. Трактористер Байыр-оол, Доспан, Волунгин олар чер аңдарарының нормазын 130—140 хуу чедир күүседип турар.

ТАРЛАГ. (Телефон-биле). Бии-Хем районда Ленин аттыг кодээ ажыл-агый артели бо чылын часкы тарылганы орайтап даа эгелээн болза, организастыг удуртулганың болгаш кызымак ажыл иштиң түңнелинде биче эвес көргүзүглерлиг болуп турар.

Апрельдиң 28-тен майның 2-ге чедир 525 гектарның шыгын базыра илииртевишаан, 250 гектарга кызылтас культуразын чаштырып тараан. Колхозтуң даргазы эш В. Мактарның редакцияга дыңнатканы болза:

—Бистиң колхоз бо чылын 1320 ажыг гектар тарылга планныг, ону 10-12 ажыл хүннеринде бедик шынарлыг доозарын тараажылар нийти хуралынга дугурушкаш, тодаргай хүлээлгелерни алган. Часкы хову ажылын агротехниктиг негелделерге хандырып, тарааның чайгы ажаалдазын, күскү алышкынны эки чорудкаш, га бүрүзүнден 20 центнерден куду эвес ортумак дүжүттү ап шыдаар бис.

Туран МТС-тиң ол колхозта бригадазының механизаторлары колхозчу ишчилер-биле чаңгыс эп-сеткилдиг ажылдап, М. Түлүш, В. Байкара ышкаш хүн нормазын үргүлчү 150 хуудан ажыр күүседип турар трактористер хөй. Олар районнуң хүндүлел самбыразында база демдеглетирген. Дөрт тракторларга суг сөөртүрүн колхозчу Хыйыла, кывар чүүлдү Өнер-оол, а үрезин сөөртүрүн Шырып олар үзүктел чок хандырып турар.

ЧӨӨН-ХЕМЧИК

«Коммунизмче орук» колхозта ажылдап турар № 7 трактор бригадазы (бригадири эш Сазыгбан) апрельдиң 28-ке чедир 166 га черге тарааны чашкан, 650 гектар аңдарган черни илиирткэн. Трактористер эштер Алдын-оол, Монгуш Галя олар тараа чаштырар нормазын 150—170 хуу чедир күүседип турар.

Колхозтуң хову бригадазы трактор бригадазы-биле холбаалыг ажылдап, 300 га черниң хараган, дажын аштаан, 16 га черни аът-биле илиирткэн.

Аът-биле тараа илииртеп турар эш Ыдый-оол ажыл нормазын 150 хуу күүседип турар. Ол ышкаш даш, хараган аштап турар колхозчулардан эштер Кенден, Таан олар эң эки ажылдап турарлар.

СҮТ-ХӨЛ

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районнуң Бора-Тайга сумуда «Сталинчы орук» кодээ ажыл-агый артелиниң (даргазы эш Молеров) тараажылары болгаш МТС-тиң ында механизаторлары май мурнунуң социалистиг чарыжынга кирип, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедиткениниң түңнелинде 1953 чылда чажып тарыыр 530 га кызылтас культуразының планын апрель 28-те бүрүн дооскан. Трактористер Очур-оол, Кыдат-оол олар ажыл нормазын хүн-бүрү 130—140 хуу чедир күүседип турарлар.

Ол районда улгатыр катышкан Киров аттыг колхоз 315 га кызылтасты чашпышаан, часкы тарылганың өске-даа ажылдарын чедиишкинниг чорудуп турар. Ол колхозта трактористер Ырлаар-оол, Кызыл-оол олар ажыл нормазын 130 хуу чедир күүседип турарлар. Оон ыңай «Большевик» болгаш Сталин аттыг колхозтар кызылтас культуразының чажылгазын Май 1-де дооскар деп турар.

КОЛХОЗЧУ МАЛЧЫННАРНЫҢ ЧЕДИИШКИННЕРИ

Чаа-Хөлдүң колхозтарының малчыннарында

Чаа-Хөл районнуң колхозтары ниитиниң малының баш санын өстүрер, ылаңгыя оон чаш төлүн менди камгалап алыр дээш эрес шудургу ажылдап турар.

Ленин аттыг кодээ ажыл-агый артелинде эш Доржунуң бижип турары болза, өшкү мал кадарчызы эш Таржаа чоокку хүннерге чедир төрээн 100 баш өшкүден 120 анайны, мыйыстыг бода мал кадарчызы эш Шадып 10 инектен 10 бызааны бүрүн камгалап ап төруктуруп турарлар.

Малдың часкы оолдаашкыны үргүлчүлеп турар.

Сталин аттыг колхозта комунист эш Хайдып эргелекчилээн сүт-бараан фермазында 574 баш улуг, биче инек мал бар. Ында дуржулгалыг 26 малчыннар үргүлчү ажылдап турар—деп эш Х. Кунгаа бижип турар.

Малчыннарның иштинде кадарчылар эштер Дамбаа 14 инектиң 14 бызаазын, Балчый 10 инектиң 10 бызаазын бүрүн камгалап алган. Ол ышкаш молдурга кадарчызы эш Биче-оол бодунуң хүлээлгезинде турар 75 молдурганы чаңгыс-даа баш хоратпайн менди чыл ажырып алган.

«Победа» колхозтуң хөй мал фермазының эргелекчизи эш Сагаан-оол эъттиг, сүглүг черлерже 3300 ажыг хөй, өшкүнүң чазаглаашкынын организастыг чорудуп, оон баштайгы төрүттүнген 167 хураганны, 325 анайны чаңгыс-даа баш хоратпайн колхозчу малчыннар камгалап алган дугайында база эш Х. Кунгаа бижип турар.

Колхозтуң сураглыг малчыннары эштер Айыраа 136 өшкүзүнден 139 анайны, Самдың 83 хойдан 88 хураганны, Кызыл-Уруг 75 хойдан 78 хураганны, Чартык 20 хойдан 20 хураганны менди ап, доруктуруп турар.

Сураглыг кадарчының мергежили

Кызыл районнуң «Совет Тыва» колхозтуң мыйыстыг бода малының кадарчызы 61 харлыг Сымчаан назылап кырыгыжа чедир мал ажылында амыдырап келген, ам оон мал ажылынга мергежили улуг.

Сураглыг малчын Сымчаан назылап кыраан-даа болза, ам ниитиниң малын өстүрер дээш колхозунуң 40 ажыг инек малын кыш, чай чок кадарып турар. Оон кададында инектери чыл бүрүде өзүлделиг болгаш инектиң күш-шыдалы үргүлчү семис.

Эрткен чылдың күш-хүнүнге Сымчаан ирей 2000 ажыг килограмм тараа, 1300 ажыг рубльди алган. Колхозчу тургузугнун артык күчүлүүн үргүлчү сактып чугаалап чоруур болгаш Коммунистиг партияга, Совет чазакка өөрүп четирген сеткилиниң ханызындан илередип, улам күжениишкинниг ажылдап турар.

Колхозчу малчыннарның хүлээлгези

Барын-Хемчик районда «Совет Тываның 5 чыл оюз» колхозтуң малчыннары малдың чаш төлүн менди камгалап алыр дээш эрестиг ажылдап турарлар.

Мыйыстыг бода мал фермазында кадарчы эш Бирииаа бодунуң кададында төрүүр 65 инектериден баштайгы оолдаан 20 инектиң 20 бызаазын бүрүн камгалап алгаш, бызаа ажаакчызы эш Хандысүрүңга хүлээдип берген.

Малдың баш санын өстүрүп турар

Чөөн-Хемчик районда улгатыр катышкан «Коммунизмче орук» кодээ ажыл-агый артелиниң малчыннары малдың баш санын улам өстүрүп, оон чаш төлүн чаңгыс-даа баш хоратпас дээш кодурлуушкуннуг ажылдап турарлар.

Мурнакчы малчыннар эштер Байыр-оол 30 бениң 30 кулунун, Мыйдок 40 инектиң 40 бызаазын, Ламажык 200 хойнуң 220 хураганын, Сундуй 115 хойнуң 118 хураганын, Дагба-Доржу 120 хойнуң 125 хураганын камгалап алганнар.

Колхозчу малчыннар чоокку хүннерде төрүүр малдың чаш төлүн менди камгалап алыр, малдың одар-белчиириниң таарыштырылгазын улам күштелдирип, ылаңгыя малдың чайгы туруш байдалынче кичээнгейни салып, боттарының аразында социалистиг чарышты улам калбартып турарлар.

—⊙—

Малчыннарның хүлээлгези

Сүт-Хөл районда Калинин аттыг колхозтуң малының оолдаашкыны массалыы-биле чоруп, малчыннарның коданында чаш мал хөй-хөйү-биле немежип турар.

Малдың кыштаглаашкынын чедиишкинниг дооскан малчыннар эштер Серемаа 220 өшкүден 229 анайны, Кылбакпан 150 өшкүден 152 анайны камгалап ап, доруктуруп турарлар.

Сураглыг малчыннар эштер Серемаа бодунуң хайгааралында 292 өшкүден 300 анайны, Кылбакпан 284 өшкүден 295 анайны бүрүн камгалап, оон-биле ниитиниң өшкү малының баш санын өстүреринге немелдени киирер деп социалистиг чарышта эрес шудургу ажылдап турарлар.

Май бирниң байырлалы Шагаан-Арыг хоорайга

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Делегейниң ажылчы чоннарының чаңгыс эп-сеткил катыжышкынының хүнү—Май бирниң байырлалы Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг хоорайга бедик көдүрлүүшкүннүг демдеглетинген.

Районнуң Матросов аттыг культура бажыңынга апрель 30-ның кежээзинде байырлыг хурал болган. Аңаа илеткел кылган партия райкомунуң секретары эш Самба делегейниң амгы байдалын дөнчүлап чугаалааш, ылаңгыя бистиң чуртта коммунизмниң улуг тудугларының дугайын, совет кижилерниң патриотчу күш-ажылдарының чер болганда калбарып турарын фактылар-биле көргүскен. Ол ышкаш районнуң мурнунда амгы ажыл-агый, культура, политиктиг сорулгаларны илеткелчи онзалап айыткан.

Уктулга хуралының соонда культура бажыңының бот-тывынгыр уран чүүл бөлгүмүнден улуг концерт көргүскен.

Майның байырлал хүннери ажыл ишкедаа, дыштаныылгага болгаш культура-массалыг көргүзүглерге-даа эң таарымчалыг аас турган. Колхозтарның шөлдеринде тракторларның үнүн эртенгиниң өткүт салгыны хоорай, суурларже эккээп турган.

Шагаан-Арыг хоорайның коллективтери чедиишкиннерин диаграмма плакаттарда илереткен, кудумчуларның кварталдарындан кызыл туктарның адаа-биле чыскаалып чоруп турган. Хөй кижи киржикчилиг чыскаалдың соонда культура-массалыг көргүзүглер эгелээн.

Хол бөмбүүнүң 3 командаларынга тыва ортумак школаның, бодаданың 4 командаларынга орус ортумак школаның бирги черлерни алган. Майның 1-де 3 болгаш 5 километр черлерге чадаг чарыш база черниң узун, бедиин талыырының көргүзүглери болган.

МАРКСИЗМНИҢ ИДЕЯЛАРЫНЫҢ ТИИЛЕЛГЕЗИ

(Карл Маркстың төрүтүнгенинден бээр 135 чыл болганынга)

Бистиң чуртувустуң улустары, депшилгелиг бүгү кижи төрелгетен эртемниг коммунизмниң улуг үндезилекчизи, дарлаткан массаларның баштыңчызы болгаш башкызы—Карл Маркстың төрүтүнгенинден бээр 135 чыл болганының хүнүн демдеглеп эрттирип турар.

Маркс—карачаңгыс шын болгаш бүгү күштүг өөредигниң тургузукчузу. «Кандыг-даа чүдүлге-биле, кандыг-даа реакция-биле, буржуаз дарлалдың кандыг-даа камгалалы-биле эптеш чок, бүдүн миросозерцаниени кижилерге бербишаан, ол өөредиг долу болгаш быжыг туруп турар» деп Ленин бижээн (В. И. Ленин. Маркс, Энгельс, марксизм, 1946 чылда үндүргени, арын 72). Маркс болза, ниитилелге, политэкономияга, философияга, төөгүге болгаш ниитилел эртеминиң өске-даа талаларынга кижилерниң үзел-бодалдарының талазы-биле ёзулуг эргилдени кылган.

Маркс болза, бүгү дарлаткан болгаш мөлчүттүрген массаларның баштыңчызы болур пролетариаттың бүгү делегейге улуг төөгүлүг херээн көргүскен. «Маркстың өөредиинде кол чүве,—ол болза, социалистиг ниитилелдиң тургузукчузу болур пролетариаттың бүгү-делегейге төөгүлүг ролюн илереткени болур» деп В. И. Ленин бижээн (ол-ла номда, арын 77). Маркстың өлүм чок алдар-хавыязы чүдел дизе,ооң тургускан өөредии—марксизм болза, делегейниң төөгүзүнде бир-ле дугаарында мөлчүттүрген аңгыларга, хамыктың мурнунда пролетариатка чүс-чүс чылдарның кулданыышкынындан болгаш дорамчылаашкынындан үнериниң аргазын айтып, ооң хосталгазынче шын орукту тодарадып бергени болур. Марксисчи өөредиг болза, тергиидекчи буржуазияны дужүргениниң соонда чаа, коммунистиг амыдыралды тургузарының тодаргай перспективазы-биле, эртемниг билии-биле ажылчын аңгыны чепсеглээн.

Ындыг болза-даа, Маркс хамыктың мурнунда революсчу турган. Ооң ажыл херээ демисел болган. Теоретиктиг эртемге чаа ажыдыышкын бүрүзү Маркска кандыг бир дириг өөрүшкүнү чедирип турзажок, кажан хөгжүлдениң төөгүлүг чорудулгазынга идепкейлиг, революсчу хамаарылганы дораан көргүзе бээр хире күштүг ажыдыышкын дугайында херек болу бергенде ооң өөрүшкүзү мырыңай өске апаар турган деп. Маркстың өңнүү болгаш соратниги Ф. Энгельс бадыткап турган. Эртем болза, Маркска өлүг схема болбаан, а «шимчедикчи, революсчу күш болган». «Философияның мурнунга Маркс болза делегейни чүгле «тайылбырлаар» эвес, харын база «өскертир деп сорулганы салган. Революсчу теория «демиселдиң ёзулуг лозунгузун» берип шыдаар ужурлуг деп Маркс негээн. Марксизмде теория биле практика чарылбас чаңгыс бүдүн чүве апарган. Бүгү теорияны бодунуң туруп турарының талазы-биле «шүгүмчүлелчи болгаш революсчу» болур деп Маркс адаан.

Маркстың бодалы-биле алырга революсчу кижи болза, бодунуң идеяларын, бодунуң принциптерин делегейниң мурнунга чүгле чаңгыс чарлаары-биле кызыгаарланып шыдавас. Ол болза, оларны боттандырар дээш эрес чүткүлдүг ажылдаарынга, демисежиринге белен болур ужурлуг. Революсчунуң ындыг **пролетаржы** хевири Маркс болган. Ол болза, ёзулуг бодакчы демиселчи болган.

Энгельстиң үнелээшкини-биле алырга, Маркс 1848—1849 чылдарның революцияларының болгаш сөөлзүредир ооң тургусканы ажылчыннарның бүгү делегей эвилелгези—бир дугаар Интернационалдың кол чөленгиижи болган. Бодунуң чаңгыс-аай бодалдыгларын дамчыштыр Париж коммунарларынга Маркстың берип турган сүмелериниң канчаар-даа аажок улуг ужур-дузазын демдеглевишаан, Ленин болза, Марксты ол үениң «массаларның демиселиниң киржикчизи» деп адаан. Маркс болза, янзы-бүрү чурттарның революсчуларының аңаа айтырыг тургузуп турган «төп пунктузу» болуп турган болгаш «ол санында-ла чүгле бүгү эртемниң гениийи берип шыдаар турган тода билдингир, аштырбас сүмени олар ап турганнар» (Чыдыынган чагаалар, арын 367). Маркс болза, бодунуң диалектика-материалистиг теориязынга үндезилээш пролетар демиселиниң чаңгыс аай тактиказын чогаадып кылган. Маркстың өөредиин революстуг шимчээшкинниң практиказы-биле болгаш политиказы-биле сырый холбаштырбайн турган, марксизмниң утка-шынарын билип ап болбас деп Ленин хөй катап демдеглеп келген.

Тус-тус кижилерни эвес, харын революсчу аңгыны, массаларны оларның социализм дээш демиселинге мурнакчы теория-биле чепсеглээр деп сорулганы Маркс салган. Марксизмниң төөгүзү болза, ооң-биле кады марксизмниң ажылчын шимчээшкини-биле катышканының база төөгүзү, массаларның ол эң улуг болгаш эң чидиг угаан-бодалдың чепсээн шиңгээдип алганының төөгүзү болур. Моон ужурунда марксизм тиилетирбес күш апарган.

Марксизмге удур буржуазия каш катап «походтарны» чорутпаан дээрил! Ол буржуазияның идеологтуг айбычылары университет кафедраларындан болгаш тускай чүүлдерниң арыннарындан марксизмни чеже катап «буруу шаап» чарлаваан дээрил! Буржуаз корум-чурумнарның политиктиг камгалакчылары—полицейжилер болгаш кара-бажыңнакчылар марксизмни «чер кырындан ширбип кааптарын» чеже катап оралдашпаан дээрил! Маркс боду капитализмниң байдалдарынга революсчунуң таваржыр бүгү бергелерин болгаш аргажок түреңги чоруун чурттап эрткен. «Хаанныг-даа, республиканчы-даа чазактар Марксты шөлүп турган, консервативтиг-даа, хөлүн эрттир хоозун демократтыг-даа буржуазтар Марксты хоптап нүгүлдеп турганнар» деп Энгельс демдеглээн. Ындыг болза-даа, ол бүгү чүү-даа болбаан. Төөгү болза марксизмни эвес, а марксизмниң хөй санныг «узуткакчыларының» реакциялыг, үретүннел чок системаларын кезээде хөөржүткен. Марксизм мөңге дириг өөредиг болуп чурттап, хөгжүп үргүлчүлевишаан турган. Капитализмниң шыязыктырып болгаш мөңгежидип турган база ону «идеальдыг» ниитилелдиң деңнелинге чедир көдүрүп турган политиктиг экономияда, философияда болгаш социологияда янзы-бүрү буржуаз теорияга удур демиселге Маркс ол тургузугнуң төөгү талазы-биле шилчимелдиг, түр характерлиин көргүскен. Капитализм, ооң өмээржикчилери чежемейниң-даа күзевейн турза, — кижилерниң тура-соруундан болгаш медерелинден хамаарышпайн хөделип турар, ооң бодунуң объективтиг хоойлуларының күчүзү-биле бодунуң өлүмүнче бар чоруурун марксизм бүзүреткен. Марксизм болза, мөлчүкчү аңгыларның идеологтарының болгаш чүзүн-баазын оппортунистерниң эртем биле амыдыралдың, билиг биле боттуг чүүлдүң аразында казып кааны тамыны узуткап чок кылган.

Ол эң чугула байдалды үндезилээринге Маркстың «Капитал» деп генийлиг ажылында бижээни ооң экономиктиг өөредииниң бирги чергениң ужур-дузалыг болган.

Капиталистиг бүдүрүлге аргазы бодунуң бүдүжүнүң талазы-биле эптеш чок болур деп Маркс көргүскен. Бир талазында, мында херек болза, бүдүрүлгениң ниити характери-биле, өске талазында бүдүрген продукцияны шиңгээдип ажыглаары хуу капиталистиг хевир-биле болуп турар. Хөлезиленикчи ажылчыннар биле капиталистерниң аразында демисел болза, бирээде—мөлчүлгениң системазын дүжүрер дээш, ийиде—капитализмниң бодунуң туруп турарындан үнүп турар мөлчүкчү тургузугну камгалап арттырары дээш чоруп турар. Ол демисел болза, капитализмниң чалчаларының бузуредип турары ышкаш өжүп, кошкап турар эвес, харын улам-на чидиглелип, күштелип турар. Ол чокта капитализмниң туруп шыдавазы капиталдың дагынаар бүдүрүлгези болза, бир талазында ажылчыннарның канчаар-даа аажок чедимес түреңги, хоозураашкынныг чоруунуң бүдүрүлгези, өске талазында—буржуазияның байыыр чоруунуң бүдүрүлгези болур. Капитализм болза, социализмге чүгле материалдыг байдалдарны тургузар эвес, харын база бодунуң хөөржүдүкчүзү—ол кулданыышкындан бодун чайладыр дээш социальдыг революцияны үндүрер ужурлуг пролетариатты тургузуп турар.

Ынчангаш Маркс пролетариаттың хосталгазының дугайында айтырыгны быжыг эртемниг үндезинге тургускан. «Бланкисчи волюнтаристерни чылча-шапышаан, Маркс болза, «революцияже кандыг-даа баш удур белеткел кылбайн, чиик бодал-биле революцияны кылып болбас» деп бижээн. Революция дээрге, хоойлу ёзугаар болуушкун, ол болза, капиталистиг ниитилелдиң экономиктиг байдалдарында, ооң бүдүрүлге харылзаалары-биле бүдүрүкчү күштериниң аразында эптеш чок чөрүлдээде ханы чылдагааннарлыг турар деп Маркс көргүскен. Ындыг болза-даа, капитализмниң бодунуң буураашкынынче бар чыдар төөгү ёзугаар шимчээшкининиң бүгү ужур-дузазын демдеглевишаан, марксизм болза, янзы-бүрү сорттуларның оппортунистериниң бадыткап турары ышкаш социализм анаа-ла алачаягаар байдал-биле тиилээр деп санавайн турар. Пролетариатты идепкейлиг эвес болгаш хөделиишкин чок чорукка чыгап турган ол кижилерни чылча шапышаан, Ленин болза, чүвелерниң объективтиг байдалдарының анализинде бүрүн эртем ёзугаар чүүлдүг болгаш «массаларның, база ол ышкаш тус-тус кижилерниң, бөлүктерниң, организацияларның, партияларның революстуг энергиязының, революстуг чогаадылгазының, революстуг инициативазының ужур-дузазын... «эң шиитпирлиг-биле хүлээр чорукту марксизмде кайгамчыктыг-биле катыштырганын демдеглеп турган (В. И. Ленин. Маркс, Энгельс, марксизм, арын 210). Марксизмниң өөредип турары ышкаш буржуазияга удур демиселге пролетариаттың тиилелгези болза, ооң организастыындан, ооң беленинден, ооң шиитпирлииинден, ооң эрге-ажыктары дээш хөделип турар капитализмниң объективтиг экономиктиг хоойлуларын ооң билип алырындан болгаш ол демиселге оларны медерелдиг-биле ажыглаарындан хамааржыр.

Маркс бодунуң улуг өөредиин дөрттен ажыг чылдың дургузунда, мөгаг чокка хөгжүдүп, сайзыраткан, ону капиталистиг мөлчүлгеге болгаш кулданыышкынга удур күчүлүг, хөгжүп турар күш кылдыр хуулдурган. Маркс болза, буржуаз социологияның бүгү реакциялыг теорияларын кам хайыра чокка шүгүмчүлевишаан, ниитилел хөгжүлдезиниң объективтиг хоойлуларының шынчы билиглери-биле пролетариатты доктаамал чепсеглеп турган.

Марксизм болза, буржуаз идеологияга удур ниитилел амыдыралының болуушкуннарынга база нептерээн чайгылыш чок эртемниг материализмни тургускан. Кижилерниң медерели оларның амыдыралын тодарадып турар эвес, а харын оларның ниитилел амыдыралы оларның медерелин тодарадып турар дээр дугайында Маркстың генийлиг тезизи ниити эртемде кандыг-даа идеализмге өлүмнүг согуушкунну таварыштырган. Кижи төрелгетенниң төөгүзүнүң чорудулгазының дугайында марксисчи диалектиктиг-материалисчи үзел-бодал болза, капиталистиг системаның «тендиш дивес» дээр дугайында, ооң характери өскерилбес болгаш мөңге дээр дугайында кандыг-даа бодалдың үндезинин тура тыртып турар. Ынчангаш марксизмниң экономиктиг өөредии-даа, ооң философиязы—диалектиктиг материализми-даа капитализмниң өлүрүнүң чайлаш чогун болгаш социализмниң мызывыла тиилээрин үндезилеп турар.

Социализмни хоозун бодалдан эртем кылдыр хуулдургаш Маркс болза, капитализмден социализмче шилчилге үезиниң чугулазын тодараткан; «ол үениң политиктиг азы күрүне хевири болза, пролетариаттың революстуг диктатуразы болурундан аңгыда чүү-даа болуп шыдавас...» деп Маркс бижээн (Т. 15, арын 283). Капитализмни социализмче революстуг ёзу-биле хуулдурарын пролетар диктатуразының сорулгазы кылдыр ол хевирлээн. Маркс болза, коммунистиг ниитилелдиң ийи чадазының дугайында бодунуң эң чугула байдалын «Гот программазының шүгүмчүлели» деп сурагжылыг чогаалынга бир-ле дугаарында айыткан. Социализм үезинде «күш-ажылдың үзе бестинмес орулгазының дугайында» лассальянчы негелдениң биче буржуазтыг утка-шынарын илеретпишаан,орулгаларны элээн хөй чүүлдерге, чижээлээрге, бүдүрүлгени калбартырынга, бүдүрүлгениң чарыгдаан херекселдерин эгидип тургузарынга, эмнелгелерниң болгаш школаларның херегледдерин хандырарынга, хенертен болур таварылгалардан, чаагаар болур айыылдардан болгаш өске-даа чүүлдерден магадылалга санап үндүрериниң «экономика талазы-биле чугулазының» дугайын Маркс чугаалап турган. Бүдүрүкчү күштериниң бедик сайзыралын, материалдыг болгаш угаан бодалдың чаагайжыдылгазының элбекшилин чедип алырын, күш-ажылды канчаар көөрүнүң өскерлирин, чүл дизе, күш-ажыл болза, чүгле амыдыралдың чепсээ болуп турганындан амыдыралдың бир дугааргы хереглели болган турарын социализмден коммунизмче шилчилгениң негелделери кылдыр Маркс көрген. Чүгле ынчаарда ниитилел болза, бодунуң тугунга «кижи бүрүзүнден шыдаар шаа-биле, кижи бүрүзүнге хереглээр шаа-биле!» деп бижип болур. Коммунизм дугайында айтырыгны чаа биологтуг хевирниң хөгжүлдезиниң дугайында айтырыгны бойдус шинчилекчизиниң тургусканы ышкаш кылдыр Маркс ынчаар тургускан деп Ленин бижээн.

Марксизм болза, пролетариатка өскеленчек янзы-бүрү агымнарга удур—аныяк гегельянчыларның идеалистиг философиязынга, прудонизмниң биче буржуазтыг анархисчи идеологиязынга удур, бакунизмге болгаш позитивист Дюрингке удур демиселге өзүп болгаш быжыккан. Маркс дириг турар үеде-ле ооң өөредии болза, аңаа өжээннешкек кандыг-даа системаларны бүрүнү-биле тиилеп үнүп турган. Ынчалза-даа, марксизмниң теоретиктиг тиилелгези болза, ооң дайзыннарының марксистер кылдыр каастанырынче, марксизм-биле демиселдиң чаа аргаларын бодунга тыварынче албадаан.

Социалистиг партияларның хүрээлезинче шургуп кирип, харын-даа боттарын марксистер бис дижип, эреңгей ёзу-биле чарлатынган буржуазияның агентилери марксизмни ревизиялап эгелээннер. Марксизмни үжүк-биле хүлээн албышаан, ревизионистер болза, ооң дириг революсчу угаан-бодалын буруу шаап, ону өлүг схема, догма кылдыр хуулдуруп, ону буржуаз тургузугга кандыг-даа янзы-биле таарыштырып ап турганнар.

В. И. Ленинниң төөгүлүг ачы-хавыязы чүдел дизе, ревизионизмниң тергиидеп турган үезинде-ле чоокадыкчы марксизмниң тугун бедик-биле көдүрүп үндүргенинде болгаш од тукту чүү-даа чүведен чалданмайн бурунгаар апарганында болур. Ленин болза, ревизионизм-биле кам-хайыра чокка демисежип турган, марксизмни камгалап алган. Ынчалза-даа, Ленин марксизмниң революстуг утка-шынарын чүгле катап төрүткен эвес, харын ону бурунгаар хөгжүдүп, дээди чадаже көдүрүп үндүрген. Чаа үеде—империализмниң болгаш пролетар революцияларының үезинде бүгү делегейниң революстуг шимчээшкининиң дуржулгазын Ленин байыткан. Дириг чогаадыкчы марксизмниң төлээлекчизи болур Ленин болза, чаа төөгүлүг байдалда марксизмниң күш чок апарган байдалдарын болгаш түңнелдерин ап октаптарындан кортпаан. Марксизмниң кол принциптеринге даянмышаан, ооң методун—материалистиг диалектиканы мергежилдии-биле ажыглавышаан, В. И. Ленин марксисчи өөредигни немеп болгаш улам ыңай хөгжүдүп, ону бүгү талазы-биле байыткан. Марксизм ам—марксизм-ленинизм болган.

Марксисчи бодалдың корифейи—В. И. Ленин народниктерниң субъективтиг социологиязынга, неокантиантыларга, «ажык марксизмге», махизмге болгаш өске-даа өжээннешкек агымнарга удур демиселге марксизмниң революстуг теориязын камгалап алган болгаш марксисчи философияны улам хөгжүткен, XIX чүс чылдың төнчүзүнде болгаш XX чүс чылдың эгезинде бойдус эртеминиң чедиишкиннерин байыткан, марксисчи философия материализмге эң чаа үндезинни берген.

Ленин социализмниң тиилелгезиниң оруктарының болгаш аргаларының дугайында марксисчи өөредигге канчаар-даа аажок улуг салыышкынны киирген. Империализм үезинде янзы-бүрү капиталистиг чурттарның деңэвес хөгжүлдезиниң дугайында бодунуң ажыткан хоойлузунга даянмышаан, социализм болза, бүгү чурттарга чүгле харыгда тиилеп болур дээр дугайында Маркстың болгаш Энгельстиң өөредиин Ленин шиитпирлии-биле эде көрген. Тускай алдынган чаңгыс чуртка эң баштай социализмниң тиилеп болурун Ленин көргүскен. Ленин Советтерни пролетар диктатуразының чаа болгаш дээре хевири болур деп ажыткан. Ол бистиң чуртувуска социализмниң практиктиг тургузуушкунунуң тодаргай планын айыткан. Ленинниң херээниң улуг уламчылакчызы—И. В. Сталинниң удуртулгазы-биле совет улустар социалистиг ниитилелдиң дугайында ленинчи айтыышкынны чедиишкинниг-биле боттандырганнар.

Марксисчи-ленинчи өөредиг И. В. Сталинниң ажылдарында чайыннанчаа-биле хөгжээн. Пролетариаттың политиктиг партиязы-биле марксисчи философияның тудуш харылзаазы оларда эң долу болгаш тодазы-биле хевирлетинген. Совет социалистиг ниитилелде аңгылар дугайында, коммунизм үезинде күрүне дугайында айтырыг болгаш өске-даа хөй-хөй айтырыглар И. В. Сталинниң ажылдарында онза ханы чырыдылганы алганнар. Бистиң чуртувустуң коммунизмче шилчилгези-биле холбашкан айтырыгларны ажыдап кылыр талазы-биле И. В. Сталинниң ролю онза чугула. И. В. Сталин социализмниң кол экономиктиг хоойлузун ажыдып, бистиң чуртувуста коммунизм тургузуушкунунуң канчаар-даа аажок улуг программазын ажылдап кылган. Эш Сталинниң теоретиктиг ажыдыышкыннары ниитилелди революстуг ёзу-биле чаартып тургузарының оруктарының билии-биле, бистиң партияның коммунизм дээш демиселиниң байлактыг дуржулгазы-биле бүгү улустарны чепсеглеп турар.

Марксизм болза, ооң генийлиг үндезилекчизиниң дириг турар үезинде турганы ышкаш ам чүгле теория болуп турар эвес; марксизм ам хан тамырда сиңниккен, боттуг чүүл апарган. Марксизмниң хөй санныг дайзыннарынга удур демиселге улуг Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле совет улустуң боттандырганы ССРЭ-де социализмниң тиилелгезинде, ССРЭ-де коммунистиг тургузуушкунунуң канчаар-даа аажок улуг чедиишкиннеринде марксизм-ленинизмниң улам тиилеп турар идеяларының дүрген хөгжүлдези сиңниккен. Бо улуг идеяларны удуртулга болдурбушаан, Польшаның, Чехословакияның, Венгрияның, Румынияның, Болгарияның, Албанияның улустары социализмни чедиишкинниг тургузуп турар. Марксизм-ленинизмниң идеологиязын удуртулга болдурбушаан, Кыдаттың маадырлыг коммунистиг партиязы даштыкының империализмин болгаш иштикиниң контрреволюциязын тиилеп үнген бүгү төөгүлүг тиилелгеже бодунуң чуртун чедирип келген. Марксизм-ленинизм болза, капиталистиг чурттарда реакциялыг буржуазияга удур демократтыг эргелер болгаш хосталгалар дээш, тайбың болгаш социализм дээш демиселди чорудуп турар миллион-миллион болгаш чүс-чүс миллион ажылчы чоннарга эң күштүг чепсек апарган. Марксизм болза, бистиң хүннеривисте бистиң канчаар-даа аажок улуг бөмбүрзээвисте чурттап турар ажылчы массаларның тергиидеп турар идеологиязы болур. Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинниң улуг өөредии бүгү кижи төрелгетенге хосталгаже болгаш аас-кежикче орукту чырыдып турар.

М. ГРИГОРЬЯН.

Советтер чурту Май 1-ни байырлап эрттирген

Советтер чурту Май 1-ниң хүнүн—ажылчы чоннарның акы-дуңмалыышкы чоруунуң хүнүн байырлап эрттирген. Балтиканың эриктеринден Оожум океанда Курил дагларынга чедир, бүгү совет хоорайларга болгаш суурларга СЭКП ТК-ның Кыйгырыгларынга сорук киирткен хөй кижилиг чыскаалдар болуп эрткилээн.

. . . Ыраккы Анадырь. Маңаа кажан прибалтикада совет республикаларның кырынга дүн дүже бергенде, хүн үнер. Бо частың хүнүнде Кавказка болгаш Ортаа Азияга мурнуу чүктүң хүнүнүң чырыткылыг чылыг херелдери турда, Анадырга 17 градус соок болуп турар.

Анадырь шенээниң кыдыында Владимир Ильич Ленинге тураскаал тургустунган. Маңаа болган митингиге округ төвүнүң ажылчы чоннары чыглып келген. Аңаа Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң эр, херээжен колхозчулары, колхозтарга удуртукчу кадрлар белеткээр ийи чылдың школазының дыңнакчылары, педучилищениң студентилери, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери, тудугжулар, харылзаа ажылдакчылары келгеннер. Чукотка чартык ортулук совет эрге-чагырганың чылдарында танытынмас кылдыр чаартынган. Тундраның карак четпес делгемнеринде школаларлыг, клубтарлыг, эмнелге черлерлиг чаагайжыдып тургускан колхозчу суурлар өскен. Чукотканың ажылчы чоннары Май 1-ниң хүнүнде социалистиг Төрээн чуртунуң ажыл-агыйының болгаш культуразының моон соңгааргы чечектелиишкинин дээш улам кызымак демисежиринге шиитпирлиин база катап көргүскен.

Улуг байырлалды Владивостоктуң ажылчы чоннары байырлалдыг-биле демдеглеп эрттирген. Золотой Рогтуң туружунда чыскаалдыр турупкан корабльдерниң кырында байырлалдың туктары чымчак салгын аайы-биле чалгып тургулаан. Кызылгыр туктар болгаш лозунг-каасталгалар эрикте бажыңнарны, порт согунчугаштарын каастаан. Чер бүрүзүнде—СЭКП ТК-ның кыйгырыгларлыг каас-чараш лозунгулар турган.

Май бириниң байырлалы Владивостокка далайжыларның пар ады-биле ажытынган. Социалистиг Төрээн чурттуң алдарынга, Ленин—Сталинниң улуг партиязының алдарынга баралгаткан сүр-күчүлүг матросчу «Ура» чаңгыланып турган. Ол күчүлүг шериг алгыларны Ленин кудумчузун тургаар чыскаалып турупкан шериг кезектери деткип турган. Парад сөөлүнде хоорайның ажылчы чоннарының чыскаалы болган.

Ленинниң хоорайы. Төөгүлүг Дворцовая шөл. Индир чаны-биле Ленинградтың шериг кезектери байырлалдың маршы-биле эрткен. Ооң соон карыштыр ажылчы чоннарның төлээлекчилериниң чыскаалы эртип турган. Ленинград Совединиң тугун Киров заводтуң алдарлыг стахановчузу, ССРЭ-ниң Дээди Совединиң депутады улуг мастер А. К. Байков тудуп чораан.

Ленинградчылар күш-ажылга чедиишкиннерин айыткап турганнар. Чыскаалдың киржикчилери сан-түннерлиг плакаттарны туктар-биле деңге көдүрүп чорааннар. Ындыг чүс-чүс сан-түннерниң бирээзи болур: Ленинградтың машина тудукчулары бо чылын 106 хевирниң чаа станоктарын, машиналарын болгаш приборларын бүдүрүп үндүрерин чедип алганнар.

Украинаның төвү—Киевке кайгамчык хүннээрек эртен болган. Днепрниң ногаарарын турар эриктеринден хоорай чанының арга-ыяштыг парктарынга чедир, бүгү хоорайда муң-муң кызыл туктар чалгып турган. Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Май бирге кыйгырыгларын бижээн кызылгыр транспарантылар хатка хадып тургулаан. Бажыңнарның арыннарында—В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң, партияның болгаш чазактың удуртукчуларының чуруктары.

Киев гарнизонунуң шериглериниң парадының сөөлүнде шөлдү чыскаалчыларның колонналары дола берген.

Совет Белоруссияның үрелип-бустуушкундан катап тургустунган найсылалы—Минск. Улустарның төнчү чок агыышкыны Төп шөлче кээп турган. Минск гарнизонунуң кезектериниң парадының сөөлүнде Май бириниң чыскаалы эгелээн. Республиканың найсылалының Ленинский болгаш Сталинский районнарының ажылчы чоннары шөлче ийи катт чыскаалдыг, үрер хөгжүмнүң үделгези-биле кирген. Шөл чүс-чүс кызылгыр туктар-биле шыптына берген. Белоруссияның машина тудуунуң эң улуу—трактор заводунуң болгаш Минскиниң үлетпүр бүдүрүлгелериниң база тудугларының аразынга май мурнуунуң социалистиг чарыжының инициатору—Киров аттыг станок тудуунуң заводунуң коллективтери деңге чоруп олурганнар.

Май бирин нефтилиг Бакунуң ажылчы чоннары хөй өңнүг каасталгалыг уткааннар. Бажыңнар, кудумчулар болгаш шөлдер каастаашкын болгаш ногааражыдылга-биле шыптынган. Бажыңнарда—ажылчы чоннарның улуг баштыңчылары В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң, партияның болгаш чазактың удуртукчуларының чуруктарын аскылаан. СЭКП Төп Комитединиң Май бирге кыйгырыглары чер болганда чайыннанып турган.

Каспийниң эриинде чатыла берген Сталин аттыг улуг шөл байырлалдыг каастатынган. Далайның көрүнчүктелчек кыдыында Кызыл туктуг Каспий флотилиязының дайынчы корабльдери чыскаалып турупкан. Эртенгиниң 10 шакта Баку гарнизонунуң шериглериниң байырлалдыг маршы эгелээн .Ооң соон дарый шөлче күш-культуржулар келген. Оларның соо-биле Ленинский, Сталинский болгаш Шаумянский районнарның ажылчы чоннарының колонналары чоруп турган. Мурнунда —ол районнарның бешки беш чыл планын чедиишкинниг күүседири дээш демиселге боттарын алдаржыткан эң шилиндек кижилери туктарны тудуп чораан.

Хүннээрек Узбекистан. Республиканың найсылалы—Ташкентиниң ажылчы чоннары өөрүшкүлүг байырлаан. Гарнизоннуң кезектериниң шериг парадының сөөлүнде Кызыл шөлче чыскаалчыларның колонналары кирген. Мурнунда—дөрт айның бүдүрүлге программазын хуусаа бетинде дооскан үлетпүр черлериниң коллективтери.

Казахстанның найсылалы —Алма-Ата часкы каастаныышкында. Садтар чечектелген, делгем проспектилер болгаш шөлдер тереӊ ногаан чечектер, ыяштар-биле шыптынган. Хоорай чүүл-бүрү каасталгалар, транспарантылар, уран-шевер кылыглар-биле каастатынган. Хоорайның төп шөлү... Индир мурнулап гарнизоннуң шериглери парад маршы-биле эрткен. Ооң сөөлүнде шөл амыдырал өөрүшкүлүг аныяктар-биле долган.Ажылчы чоннарның туктарны болгаш плакаттарны бедик көдүрген колонналары эртип турган.

Грузияның найсылалы — Тбилиси эрте одунган. Эртенги хүннүң херелинге чечектер чайыннап турган. Кудумчуларда музыка, ыры чаңгыланып турган. Тбилиси Совединиң улуг бажыңында—совет улустуң улуг баштыңчылары, Коммунистиг партияның база Совет чазактың үндезилекчилери В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинниң чуруктары астынган. Ол часкы эртен Тбилиси кайгамчык чараш турган. Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң Май бирге кыйгырыгларлыг транспарантылар болгаш туктар хатка чалгып турган. Чыскаалды Ленин районнуң ажылчы чоннары ажыткан. Сталин аттыг паровоз-вагон септелгезиниң заводунуң коллективи эрткен. Завод колонназының одуругларында 1954 чылдың үлүүнде ажылдап турар 200 ажыг стахановчулар бар. Дыка хөй бүдүрүлге черлери коммунизмниң улуг тудугларының хүндүлүг чагыгларын хуусаа бетинде күүседениниң, май мурнуунуң социалистиг хүлээлгелерин күүседениниң дугайын айыткап турганнар.

Совет Латвияның найсылалы— Риганың кудумчулары, садтары болгаш парктары часкы хүннүң чайыннанчак херелдери-биле шыптынган. Чыскаалчыларның колонналары каастаан Тиилелге шөлче чоруп турган. Ажылчы чоннарның Май бир чыскаалын мурнакчы бүдүрүлге черлериниң коллективтери ажыткан.

Серителдиг далай хады кызылгыр туктарны болгаш өске-даа каасталгаларны чалгыдып турган. Индир чаны-биле далайжылар, судно тудукчулары, порт ажылдакчылары, машина тудукчулары, балык тудар колхозтарның коллективтери эртип турган. Бүдүрүлгечилер-биле кожа Латви ССР-ниң эртемнер Академиязының ажылдакчылары, культураның деятельдери чорааннар.

Цимлянск, Приморьениң ажылчы чоннары Май бирни байырлалдыг болгаш өөрүшкүлүг эрттиргеннер. Ында кижи бүрүзү улустарның улуг күзел сорууну бүткениниң дугайын чугаалап турар. Цимлянск далайның суунга суггартынып турар аныяк садтар болгаш парктар ногаан бүрүлер-биле, чечек-чимис-биле шыптынган. Гидробелдирниң ак даштардан кылган дериглери ховунуң кырында турупкан. Кургаг ховуну суггарып турар Донунуң магистраль каналы ховунуң ханызынче ырап чорупкан.

Цимлянскиниң байырлыг митингиге келген ажылчы чоннары совет черге чурттаар болгаш ажылдаар улуг аас-кежии дээш Ленин—Сталинниң партиязынга, Совет чазакка өөрүп четиргенин илереткен. Митинги сөөлүнде чаартынган суурнуң кырынга ыры ужугуп үнген. Улустуң массалыг дыштанып-хөглээшкини эгелээн. Муң-муң кижилер паркче, далай кыдыынче чорупкан. Суурга кежээ дүжери билек платина кырынга Цимлянск ГЭС-тиң—коммунизмниң улуг тудугларының баштайгызының оду кыва берген.

Индустриалдыг Свердловскиниң ажылчы чоннары Төрээн чурт дугайында бодал-биле, аас-кежик болгаш өөрүшкүлүг амыдырал дугайында ыры-биле чыскаалче үнгеннер. 1905 чыл аттыг шөл. Май бириниң чыскаалын школачыларның колонназы ажыткан. Олар тускай чылыг черлерге өстүргени бирги чечектерни тудуп алгаш чорааннар. Школачыларны спортсменнер солаан. Оларның эң дээрелери совет чурттуң спортчу алдарын бүгү делегей маргылдааларынга камгалап турган. Чыскаалганнарның аразында Верх-Исетск заводунуң алдаржаан каң эзилдирикчилери база чораан, Уралдың машина тудукчуларының улуг колонназы база эрткен. Олар боду чорур экскаваторнуң моделин тудуп алган чорааннар. Уралчылар чуртка он ындыг машиналарны берген.

Май бириниң хөй кижилиг чыскаалдары Вильнюска, Таллинге, Ереванга, Ашхабадка, Сталинабадка, Петрозаводскиге, Фрунзеге, Сталинградка, Одессага, Севастопольга болгаш чурттуң өске-даа хоорайларынга база болган. Совет улус бузулбас чаңгыс эптиин, Ленин—Сталинниң улуг херээнге кызыгаар чок бердингенин көргүскен.

(СЭТА).

БИСТИҢ ПАРТИЯВЫСТЫҢ ЭҢ-НЕ КҮШТҮГ ЧЕПСЭЭ

Номчукчулар чугаалап тур

Майның 5-ки—коммунистиг парлалганың чаңчыл болган байырлалының хүнү. „Шын“ солуннуң редакциязы солун ажылының дугайын болгаш боттарының күзелдериниң дугайын бижиирин бөлүк номчукчулардан дилээн. Моон адаанда номчукчуларның чагааларын парладывыс.

Ажылчынның сөзү

Кызылдың ыяш заводунга ам 13 чыл чедир ажылдап турар үемниң дургузунда чыл санында «Шын» солунну чагыдып ап, номчуп турар мен. Сөөлгү үеде орус дылды элээн билиптер апаргаш чамдык орус дыл кырында солуннарны база номчуп турар мен.

Кижиниң амыдыралынга, ылангыя билиг талазы-биле өзүлдезинге болгаш сайзыралынга эң-не шынчы болгаш бедик идеялыг совет парлалганың ужур-дузазының улуун кижи үнелеп четпес. Бистиң делгем чаагай улуг Төрээн чуртувустуң улуг чедиишкиннерин, коммунизмниң улуг тудугларында совет кижилерниң күш-ажылчы шылгарангай тиилелгелерин хүн бүрүде «Шын» солуннуң арыннарындан улуг сонуургал-биле номчуп билип ап турар мен. Ол ышкаш чаа амыдыралды тургузуп турар улуг кытат улустуң болгаш улус демократиязының чурттарының ажылчы чоннарының күш-ажылчы чедиишкиннерин бижип турарын таныжып ап турар мен.

Оон ыңай капиталдың чурттарында ажылчын кижилерниң амыдырал чуртталгазы хүн эрткен тудум-на баксырап турарын, ында муң-муң кижилер ажыл чок, аш түреңги байдалда чурттап турарын бистиң солуннарывыс бижип турар.

С. ТАМБИЛ,
Кызылдың ыяш заводунуң ажылчыны.

—◎—

Солундан өөренип турар мен

Парлалга болза, массаны кижизидериниң күштүг чепсээ деп Коммунистиг партия айтып турар.

Мен, бистиң областың «Шын», «Тываның аныяктары», «Сылдысчыгаш» солуннарын чагыдып алгаш, номчуп ажыглап турар мен. Оон ыңай орус дылда солуннарны, журналдарны, номнарны база номчуп турар мен.

Бии-Хем МТС-тиң тракторизинге 4 чыл иштинде ажылдап, оон дээре механизаторларының бирээзи болуп турар мен. Мээң нарын техниканы шиңгээдип алырымга болгаш политиктиг билиимни бедидеринге парлалга сактып четпес дузаны берип турар. Чүге дизе, бижик билбес, солун номчуп ажыглай албас кижи техниканы шиңгээдип алыры берге деп чүве билдингир. Бүгү делегейде чүү болуп турарын, бистиң Төрээн чуртувустуң чечектелип турар сайзыралын, оон иштинде мурнакчы механизаторларның дугайын, оларның ажылының арга дуржулгазын билип алырынга меңээ солун дузалап турар.

Бо чылын комсомолдуң политшколазынга өөренип, партияның XIX съездизиниң материалдарын солуннардан болгаш тускай үндүрген брошюралардан номчуп ап турар мен.

Ам районнуң «Кызыл сылдыс» колхозунда ажылдап, часкы тарылганы чедиишкинниг доозарынга идепкейлиг киржип, чылдың үш сезонунда трактор ажылының опаалдазын 150 хуу чедир күүседир деп хүлээлгени ап, бүгү улустуң социалистиг чарыжында киржип турар мен.

М. БИЧЕ-ООЛ,
Бии-Хем МТС-тиң тракторизи.

„Шын“ солундан хөйнү номчуп өөренген мен

Парлалга—кижиге улуг билигни бээр. Билиг дээрге, кижиниң политиктиг деңнелиниң болгаш ажыл-ишчи мергежилиниң өзүлдези болур.

Бижик билир болу бергенимден бээрле номчулгага хандыкшаан мен. Ылаңгыя 1934 чылда «Шын» солунну үргүлчү номчуур апарган мен. Бижик билир болу бергенимниң ачызында «Шынның» ээлчеглиг дугаарларының арыннары меңээ дузалап турар апарган. Чаа, хөй-ниитичи амыдыралдың дугайында аңаа парлатынып турган чагаалар бүрүзү мээң медерелимни чырыдып турганы черле утундурбас. Солуннуң үнген дугаар бүрүзүн номчааш, улам-на чаа-чаа чүүлдерни билип ап турган мен. Солуннуң кээри озалдай бээр чорук меңээ хомудаанчыг болгаш чалгааранчыг апаар турган. Чамдык ындыг таварылгаларда солун тарадыр кижини дилеп чоруптар турган мен. Ынчангаш, көдээге база бир активчи кижи болу бээр талазы-биле меңээ «Шын» солун дузалаан. Солуннуң чүгле номчукчузу эвес, харын база бир идепкейлиг бижикчизи болу бергеним өөрүнчүг.

Ам областың партия школазында өөренип тура, марксизм-ленинизмниң үндезиннерин шиңгээдип алыр дээш өөредилге номнарын, солуннарны бар-ла күжүм-биле ажыглап, номчуп турар мен. Кадрларның политиктиг болгаш практиктиг өөредилгезинге парлалга канчаар-даа аажок улуг дузалыг болуп турар. Оон иштинде бистиң «Шын» солунувус пропаганданың чугула материалдарын база делгереңгей парлап турар. Оон ыңай областың иштиниң амыдыралын солуннарның чырыдып турары оперативтиг апарган. Ол бүгүнү бистер номчуп турар бис. Ынчалза-даа, мурнакчы дуржулгалар нептередириниң материалдары эвээш болуп турар. Редакция бодунуң ажылында ол четпести узуткаары чугула.

М. ДАЛАА,
облпартшколаның дыңнакчызы.

Чедиишкиннерни демдеглевишаан, четпестерни узуткаар

Парлалга кижилерни коммунистиг ёзуга кижизидеринге улуг рольлуг. Парлалга, оон иштинде солуннар мээң өөредилгемге, ажылымга улуу-биле дузалап турар.

Эш И. В. Сталинниң «ССРЭ-де социализмниң экономиктиг проблемалары» деп генийлиг ажылын ханызы-биле өөренип алыр дээш ажылдап турар мен. Бо ажылдың дугайында төп болгаш область солуннарында парлатынып турар пропагандистиг материалдар ол ажылды ханызы-биле билип алырымга меңээ улуу-биле дузалап турар.

Совет парлалга болза, улусчу парлалга. Бодунуң хөй санныг номчукчуларының шүгүмчүлелин, санал-оналын кезээде бедик үнелевишаан, парлалга бодунуң ажылын чоннуң сонуургалынга дүүштүр тургузуп турар. Бо хүн совет парлалганың хүнүнде ажылывыстың чедиишкиннерин түңневишаан, ажылда четпестерни партийжи принципиалдыы-биле илередир ужурлуг бис.

Культура-чырыдыышкын албан черлериниң болгаш кадык камгалал органнарының ажылдарының дугайында, колхозчуларның өглерден чырык, чылыг бажыңнарже кирип, чаа бажыңнарда культуралыг чурттап турарының дугайында материалдар «Шын» солунда ховар парлатынып турар. Ол ышкаш херээженнер чөвүлелдериниң ажылының дуржулгазының болгаш четпестериниң дугайын бо солуннар база-ла багай чырыдып турарын демдеглээри чугула.

Т. АНГЫРБАН,
СЭКП Кызыл райкомунуң херээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң эргелекчизи.

Мээң салыышкыным

Парлалга бистиң партиявыстың эң-не күштүг, эң-не чидиг чепсээ. Бистиң парлалгавыстың күжү—оон чон-биле чарылбас харылзаалыында.

Мен почтачылап ажылдап турар болганымдан парлалганың чон-биле харылзаазын улам-на калбартырынга бодумнуң үлүүмнү киирип турар мен.

20 ажыг аттарлыг 500 ажыг солуннарны, журналдарны 360 чагыдыкчыларга чедирип турар мен. Мээң чедирип турар солуннарымның болгаш журналдарымның иштинде «Правда», «Известия», «Тувинская правда», «Шын», «Тываның аныяктары», «Пионерская правда» солуннар болгаш «Огонёк», «Смена», «Коммунист», «Крокодил», «Работница» деп журналдар болгаш өскелер-даа бар.

Мээң почта чедирип берип турар улузумнуң иштинде улуг-даа, бичии-даа чагыкчылар бар. Олар шупту-ла парлалгага аажок ынак болгаш ону чөп ажыглап, номчуп өөренип турарлар.

В. ФЕФЕЛОВА,
Шагаан-Арыг хоорайда почтачы.

Парлалга — кижизидилгениң чепсээ

Совет парлалга чүгле бистиң чуртувустуң кайгамчык чедиишкиннерин, ылаңгыя коммунизм тудугларының дугайын боттарының арыннарынга чырыдып турар эвес, харын ажылчы чонну идея болгаш мораль талазы-биле кижизидер чепсек.

Совет парлалганы, ылаңгыя солуннарны бүгү чон ынакшылдыы-биле хүлээп көрүп турар, чүге дээрге, боттарының-на кылып бүдүрүп, тургузуп турар ажылдарын оон номчуп алырлар. Биске, башкыларга, солуннар эң чугула, бирги дузалакчы болур. Бистиң башкыларывыс боттарының хүн-бүрүдеги өөредилге-кижизидилгелиг ажылдарынга парлалганы ажыглап, ону дамчыштыр аныяк салгакчыларны кижизидер талазы-биле боттарының эң дээре арга-дуржулгаларын чырыдар.

Мен «Учительская газетаны» кончуг сонуургап номчуур мен, ында бижитинип турар чүүлдер мээң хүн-бүрү ажылымга шуут дорт хамаарылгалыг. Ол солундан эң чугула методиктиг чүүлдерни номчуп такышкаш, ону методиктиг тускай чагааларга ажыглап турар мен.

И. ЭРГИЛ-ООЛ,
башкыларның билиг мергежилин бедидер институттуң методизи.

—◎—

Бистиң шынчы сүмелекчивис

Парлалга болза, партияның масса-биле харылзажырының күчүлүг чепсээ болур деп чүвени бистиң солуннарывыс херек кырында бадыткап көргүзүп турар.

Солуннуң үнген номер санын эрттирбейн үргүлчү номчуп турар болза, кижи амыдыралдың бурунгаар базымнарындан чыдып калбас. Солун кижиниң хүн-бүрүнүң амыдыралынга, билиинге улуг дузалыг. Ынчангаш солун мээң эң эки өңнүүм болгаш сүмелекчим. Ол—байлак билигни кижиге берип турар. Ынчангаш оон ыяк номчукчузу мен. Бистерге, уран-чүүлдүң, идеология фронтузунуң ажылдакчыларынга, театрның чогаадыкчы ажылынга солуннуң ажык-дузазы дыка улуг.

Театр биле көрүкчүлерниң харылзаазын үзүктел чок эвилелдеп, театрның сценазынга үнүп турган шиилерниң идея-политиктиг утка-шынарын, чедер четпезин бижип келген. Партия уран-чүүл ажылын чугулалап көргеш, бот-тывынгыр ажылдың идеялыг болгаш уран-чечен утка-шынарын бедидеринге угланган ажылдарны парлалгага үргүлчү бижидип турары-биле көрүкчүлерниң театрга сонуургалы улгаткан.

Ам бистиң солуннарывыста областың уран-чүүл талазы-биле чогаадыкчы организацияларның ажылын чырыдып бижип турар.

Оон ыңай мээң, номчукчунуң күзээрим болза, «Шын» солуннуң литературалыг арнын улам алгыдып, чогаалчыларның эң эки чогаалдарының үзүндүлерин, шүлүктерин парлап, театр уран-чүүлүнүң ажылдакчыларынга болгаш бот-тывынгыр уран-чүүл бөлгүмнеринге сүмелерни үргүлчү чырыдарын күзээр бис.

М. КАРА-КЫС,
областың национал театрының артизи.

Бистиң актив-биле ажылывыс

Совет парлалганың күжү оон партийжи бедик идея-теориялыг деңнелдиинде, калбак масса-биле тудуш харылзаалыында болгаш ханы интернационалчызында деп Коммунистиг партия өөредип турар. Парлалга ажылдакчылары совет парлалганың ол негелделерин бүрүн хандырарынга ажылдаар хүлээлгелиг.

СЭКП Таңды райкомунуң болгаш ажылчы чоннар депутаттарының район Советиниң органы «Коммунист» солуннуң редакциязының ажылдакчылары совет парлалганың ол негелделерин ажыл-херек кырынга боттандырарынга элээн хемчеглерни ап чоруткан. Эрткен 1952 чылда редакция 569 чагааны бижикчилерден алган, бо чылдың баштайгы дөрт айларында 300 ажыг чагааларны алган. Редакцияга сөөлгү үеде хүн-бүрү-ле ондан эвээш эвес чагаа кээп турар апарган.

Солуннуң редакциязы доктаамал бижип турар 90 ажыг автор активтерлиг, оларның 60 ажыг хуузу колхозчулар, оон артканнары партия, совет, хөй-ниити организацияларының активчилери болгаш янзы-бүрү тускай эртемниг кадрлар болуп турар. Оларның эрткен чылдарда бижип турган чагааларының хөй кезии түрмек информация хевирлиг болуп турган болза, сөөлгү үеде дыка хөй чагаалар чугула айтырыгларны көдүрүп турар, солун апарган. Чижээ, «Кызыл тараачын» колхозта хөй мал фермазының эргелекчизи эш Ф. Медведев бодунуң материалынга суруглуг кадарчы, Ленин орденниг эш Ноокайның мурнакчы ажылының дуржулгазын бижээн болгаш районнуң малчыннарын ол мурнакчы дуржулганы шиңгээдип алырынче кыйгырып турар.

Оон соонда удатпаанда ол-ла колхозтуң кадарчызы эш Бараккай редакцияга бижээн чагаазынга эш Ноокайның дуржулгазын бодунуң ажылынга канчаар ажыглап турарын бижээн. Калинин аттыг колхозта мал фермазының эргелекчизи эш А. Санчай колхозтуң малчыларының дуржулгазын көргүскен материалды редакцияга бижээн.

Социалистиг чер ажылының мурнакчылары бистиң солунувуска ховар эвес бижип турар. Ылаңгыя Сталин аттыг колхозта хову бригадазының бригадири эш Сайын-оол, Буденный аттыг колхозта хову бригадазының бригадири эш Никитин олар боттарының ажылын көргүскен материалдарны бижигилээн. Ол ышкаш аңаа бижикчилер солунга идепкейлиг бижип турар. Ленин аттыг колхозта эш Чульдум, МТС-те эш Павлушкин, Калинин аттыг колхозта эш Анна Кудрина олар болгаш өскелер-даа бистиң солунувустуң идепкейлиг киржикчилери болуп турарлар.

Ооң-биле кады партия, совет ажылын бистиң солунга хөй бижип турар. Ылаңгыя Бай-Хаак суурда пропагандист эш Слепицын бодунуң ажылының дуржулгазын бижээн. Ол ышкаш Ленин аттыг колхозта партия эге организациязының секретары эш Ширижик партияның политмассалыг ажылын канчаар организастап турарын, Бай-Хаак суур Советиниң даргазы эш Горбунов, Балгазын суур Советиниң даргазы эш Атаманов олар Советтерниң доктаамал комиссиязының ажылының дугайын бижээннер.

Редакция авторлар-биле ажылды экижилеринге хамаарышкан ажылдарны организастап, рабселькорларның чөвүлел хуралдарын эрткен чылын чер-черге эрттиргилээн, ам редакция рабселькорларже тускай чагааны бижээн, ам районда хана солуннар редакторларының семинарын эрттиргеш, оларга дуза көргүзерин планнап турар.

М. ЧЕШУИН,
«Коммунист» солуннуң редакторы.

„Күрбанкычы“ хана солун

Күрбанкының область конторазының коллективинде «Күрбанкычы» деп хана солун 1945 чылдан эгелеп ай санында доктаамал, көрүштүг үнүп келген.

Парлалганың бирги эң чугула сорулгазы болза, чүгле коллективтиг пропагандист болгаш агитатор эвес, база коллективтиг организатор болур деп улуг Ленинниң өөредиин «Күрбанкычы» хана солун боттандырып турар. Ол болза коллективтиң амыдыралын көрүнчүкте ышкаш илередип, политкижизидилгелиг, культура-массалыг база бүдүрүлгечи болгаш хөй-ниити эң чугула айтырыгларны бодунуң номерлеринге өй-шаанда чырыдып келген.

Хана солуннуң амгы кол кичээнгейи И. В. Сталинниң «ССРЭ-де социализмниң экономиктиг проблемалары» деп генийлиг ажылын болгаш партияның XIX съездизиниң төөгүлүг шиитпирлерин коллективтиң ажылдакчыларының ханы өөренириниче угланган турар.

Коллективте 70 хире ажылдакчыларның иштинде үргүлчү бижип турар 25 ханакорлар бар. Оларга болгаш өске-даа активчилерге даянмышаан, солуннуң редакция коллегиязы шүгүмчүлелди, ылаңгыя адаандан шүгүмчүлелди калбартып, илерээн четпестерни узуткаарынга холбашкан боттуг хемчеглерни чорудуп турар. Бисте В. Д. Морозов, М. П. Сирогин, А. П. Клят, И. Ф. Корабейников, М. Г. Кольцов, С. Н. Тареев ышкаш хөй-ниитичи ханакорлар эвээш эвес.

Бистиң коллектив хана солунун онза үнелеп, ында бижитинген четпестерни дарый узуткаарынче кичээнгейни салып турар. «Күрбанкычы» ындыг үнелээшкинниг хүндүлелди чүгле бодунуң коллективинге эвес, банкыга кээп турган өске-даа кижилерге демдеглетирип турар.

Май бирниң байырлалында үнген «Күрбанкычының» 94 номерин редколлегияның чурукчузу П. В. Тихонов көрүштүг хандырган. Коллективте парторганизация хана солуннуң ажылын хүн-бүрү боттуг удуртуп турар.

П. БОГОЯВЛЕНСКИЙ,
«Күрбанкычы» хана солуннуң редакторы.

Коммунизм дээш демиселге партияның күчүлүг чепсээ

Дөртен бир чыл мурнунда—1912 чылдың май 5-те (апрель 22-де) «Правда» солуннуң бир дугаар номери үнген, ол чорук бистиң партияның амыдыралынга улуг болуушкун болган. Ол кайгамчыктыг хүннү ССРЭ-де чылдың-на совет парлалганың Хүнү кылдыр демдеглеп эрттирип турар.

Коммунистиг партия бистиң парлалгавысты сагыш човаашкынныы-биле өстүрүп, оон ажыл-чорудулгазын углап баштап турар. Чуртта 8 муң ажыг солуннар, бүдүн чартык муң хире журналдар болгаш өске-даа доктаамал парлалгалар үнүп турар. Оларның нииити тиражы элээн каш он-он миллион экземпляр болуп турар.

Капиталистиг чурттарга бодаарга, Совет Эвилелинде парлалганың ёзулуг хостуу туруп турар. Бистиң күрүневис типографияларны тударынга, оларны дерип тургузарынга, хөй санныг солуннар, журналдар болгаш номнар парлап үндүреринге кончуг хөй хөреңгини чарыгдап турар. Бисте солуннар болгаш журналдар бүгү совет улустуң национал дылдарында үнүп турар. Солуннар чүгле республика, край болгаш областар төптеринде үнүп турар эвес. Совет Эвилелинде 4 муң ажыг район солуннары колхозчу көдээниң ажыл-ишчи массаларынга коммунистиг шынның сөзүн чедирип турар. Ооң-биле кады миллион-миллион ажылчыннар боттарының фабрик-завод солуннарын номчуп турарлар.

Бөңгүс удурланышкак байдал капиталистиг делегейде көстүп турар. Капитал тергиидеп турар чурттарда империализмниң чепсек тудукчуларының пропагандалап турары «парлалганың хостуу» дээр хоозун чүүл болза, херек кырында мактанылга, реакцылыг пропагандистерниң сагыжы-дыр. В. И. Ленин буржуаз «парлалганың хостуунуң» дугайында мынчаар бижээн: «Херек кырында, ол болза, байларга парлалганы садып алыр болгаш хээлилеп **алыр хосталга-дыр**, байларга буржуаз солун хоп-мегезиниң төөредиишкини-биле улусту катыштырар **хосталга-дыр**» (Чогаалдар, т. 28, арын 348).

Бистиң парлалгавыс марксизм-ленинизмниң бүгү тала-биле тиилелгелиг идеяларын массага могаг-шылаг чок чедирип турар. Ол коммунистиг тургузуушкунуң чүгле пропагандизи болгаш агитатору эвес, а харын организатору болуп, улустарны коммунизмниң улуг херээниң чайынналашкынчы дээш демиселге катыштырып турар. Шынныы болгаш принципиалдыы, бедик идейлии, масса-биле быжыг харылзаалыы ону ёзулуг улусчу болдуруп турар.

30 ажыг чылдар мурнунда В. И. Ленин совет парлалганың сорулгаларының шын тодаргайлаашкынын берген болгаш капиталистиг болгаш совет солуннарның аразында үндезин ылгалдарны көргүскен. «Капитализм солуннардан капиталистиг бүдүрүлге черлерин—байларга байыырының чепсээн, оларга информацияны болгаш хөгледи, ажылчы чон массаларны мегелээриниң болгаш төөредириниң чепсээн кылып турган. Байыырының болгаш мегелээриниң чепсээн бис сый шапкан бис. Бис солуннардан массаларны билиглиг болдурарынга болгаш оларны помещиктер болгаш капиталистер чокка чурттаарынга база бодунуң ажыл-агыйын тудуп тургузарынга чепсекти кылып эгелээн бис»—деп Владимир Ильич бижээн (Чогаалдар т. 32, арын 108).

Эш Сталинниң тодарадканы-биле алырга: «парлалга болза, партияның ажылчын ангы-биле бодунуң, аңаа херек дылынга хүнүң-не, шак бүрүзүнде чугаалажып турары эң күштүг чепсээ болур». (Чогаал. т. 5, арын 204).

Коммунистиг партияга углап-баштатырган болгаш удуртурган бистиң парлалгавыс болза, Россияга революстуг ажылчын шимчээшкининиң, ССРЭ-ге социализм тургузуушкунунуң бүгү этаптарынга, Коммунистиг партияның улуг херээниң тиилелгези дээш, ажылчы чон массаларга аас-кежиктиг болгаш өөрүшкүлүг амыдырал дээш активтиг демиселчи чораан. Ам үеде совет парлалга СЭКП-ниң XIX съездизиниң, И. В. Сталинниң «ССРЭ-де социализмниң экономиктиг проблемалары» деп генийлиг ажылының салганы, социализмден коммунизмче чоорту шилчириниң, коммунистиг ниитилелди тургузарының оруун тодарадып турар.

«Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының ам кол сорулгалары болза, социализмден коммунизмче чоорту шилчилгениң аргазы-биле коммунистиг ниитилелди тургузары, ниитилелдиң материалдыг болгаш культурлуг деңнелин соксаал чокка бедидери, ниитилелдиң кежигүннериниң интернационализмниң болгаш бүгү чурттарның ажылчы чоннары-биле акы-дуңмалышкы харылзааларны тургузарының ёзузунга кижизидери, Советтиг Төрээн чурттуң дайзыннарының агрессчи хөделиишкиннеринден оон идепкейлиг камгалалын бүгү хемчеглер-биле быжыглаары болур»—деп партияның XIX съездиге хүлээп алдынган Уставында чугаалап турар.

Коммунизм тудуушкунунуң улуг программазын амыдыралче хуулдурары дээш совет улустуң демиселинге шыңгыы дузаламчыны көргүзеринден артык чугула сорулгалар бистиң солуннарывыска болгаш журналдарывыска турбас.

Ажылчын ангы, колхозчу тараачыннар, совет интеллигенция ССРЭ-ниң хөгжүлдезиниң бешки беш чыл планының опаалдаларын күүседири дээш бүгү күжүн салып турарлар. Ол планны амыдыралче хуулдурары социализмден коммунизмче чоорту шилчириниң оруунга улуг базым болур. Парлалганың хүлээлгези болза, чаа беш чыл планының күүселдези дээш активчи демисежири болур.

Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн доктаамал бедидери, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн капитализм үезинге бодаарга хемчээл чокка дыка бедик кылдыр чедип алыры—коммунизмниң тиилелгезиниң чугула условиелериниң бирээзи болур. Мурнакчы бүдүрүлге дуржулгазын, коммунистиг күш-ажылдың эң эки хевирлерин пропагандалавышаан, улус ажыл-агыйының бүгү адырларынга күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринге бүгү тала-биле сайзырадыры, заводтар, фабрикалар, шахталар, колхозтар, совхозтар, эртем албан черлериниң коллективтериниң 1953 чылдың планын хуусаа бетинде күүседир деп боттарынга алган хүлээлгелерин боттандырарынга хүн-бүрүнүң дузаламчызын көргүзери—солуннарның болгаш журналдарның соңгаарладып болбас сорулгазы.

Бистиң солуннарывыс болгаш журналдарывыс ажылчы чоннарның социалистиг чарыжының моон соңгаарты улам хөгжүлдезинге бүгү таланың салдарын халдадыр хүлээлгелиглер. Солуннарның арыннарынга ажылчыннарның болгаш колхозчуларның инициативазын ханы болгаш бүгү тала-биле көргүзүп турар, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидеринче, техниканы ажыглаарын экижидеринче, продукцияның шынарын бедидеринче угланган статьялар, очерктер болгаш корреспонденциялар доктаамал үнген турар ужурлуг. Солуннарның хүндүлүг сорулгазы болза, мурнакчыларның патриотчу эгелээшкиннерин активтиг деткиири, чыдып калып турарлар мурнакчыларның деңнелинге чедир көдүрлүрүнге бүдүрүлгениң новаторларының дуржулгаларын ажылчы чоннарның ортузунга бүгү талалыг нептередири болур.

Совет журналистер улуг Ленинниң солуннардан негеп чораан моон адаанда айтыышкынын сактып чоруур ужурлуглар: «Политиктиг шуугаашкыннарны эвээжи-биле. Интеллигент чугаалаашкыннарны эвээжи-биле. Амыдыралче чоокшуладыр. Ажылчын болгаш тараачын масса бодунуң хөделгир ажылынга кандыг-бир **чаа чүүлдү херек кырынга** канчаар тудуп тургузуп турарынга хөй кичээнгейни. Ол чаа чүүл кайы хире **коммунистичизин** хөй хынаар». (Чог. т. 28, арын 80).

Солуннар бүдүрүлгениң резервилерин мобилизастаарының болгаш техниканы улам сайзырадырының, экономияның режимин шиңгээдип алырының херээнге хөйнү кылып болур болгаш кылыр ужурлуглар. Ол бүгү эш Сталинниң бүгү ниитилелдиң доктаамал өзүп турар материалдыг болгаш культурлуг негелделерин хандырар деп өөреткени ындыг сорулгалыг социалистиг бүдүрүлгениң өзүүшкүнүнге салдарлыг болур.

Бистиң чурттуң көдээ ажыл-агыйы улам ыңай хөгжүлдениң болгаш сайзыраашкынының оруунда туруп турар. СЭКП-ниң XIX съездизиниң шиитпирлеринде колхозтарның болгаш совхозтарның кол сорулгалары—көдээ ажыл-агый культураларының дүжүттүүн улам бедидерин чедип алыры, ниитиниң малының баш санын улгатырары болгаш оон продуктулуун өстүрери айтынган. Бистиң парлалгавыс ол чугула сорулгаларны күүседиринге дузалаар хүлээлгелиг. Колхозтарның моон соңгаарты организас ажыл-агый быжыглаашкынының айтырыгларын билири-биле чырыдарын, көдээ ажыл-агый культураларының дүжүттүүн бедидериниң резервилерин тыварын, мал ажылының продуктулуун бедидерин, оларны ажыглаары дээш доктаамал демисежирин үргүлчү чырыдып турарын солуннардан партия негеп турар.

Экономиканың бүгү адырларында четпестер-биле чедиишкиниг демиселди чорудар төлээде, парлалга ажылдакчылары амыдыралды ханы өөренири, экономиктиг теорияны өөренип алыры, бүдүрүлге ажылдакчылары-биле үргүлчү сүмележири болгаш оларны солуннарга болгаш журналдарга киржиринче хандыкшыдары эргежок чугула. Парлалгага шүгүмчүлел амыдыралды билиринге, фактыларны болгаш болуушкуннарны ханы анализтээринге хөйү-биле даянган тудум-на улам шуудуур болур.

Чугула сорулгаларның бирээзи болза, көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын—колхозчу амыдыралдың кол хоойлузун шыңгыы сагыыры дээш демисел болур. Колхоз тургузуунуң дайзыннары болур Устав үрекчилерин шиитпирлии-биле сойгалап илередип тургаш, парлалга колхозтарның хөй-ниити ажыл-агыйын быжыглаарынга дузалаар.

Социализмден коммунизмче чоорту шилчириниң үезинде партияның мурнунда ажылчын чонну коммунистиг ёзу-биле кижизидериниң сорулгалары бүгү күш-биле салдынып келген. Бүгү совет улустарны коммунистиг медерелдиң ёзузунга кижизидериниң, капитализмниң артыышкыннарын ажып тиилээриниң, буржуаз идеологияның кандыг-даа сыстыышкыннарын сойгалап илередириниң херээнге парлалганың ролю кончуг улуг.

Коммунистиг партия солуннарга болгаш журналдарга, бистиң бүгү парлалгавыска, ажылчы чоннарны совет патриотизмниң, пролетар интернационализмниң, улустарның найыралының ёзузунга, күш-ажылга болгаш социалистиг өнчүге коммунистиг хамаарылганың ёзузунга хүн-бүрү кижизидер ындыг харысаалгалыг болгаш хүндүлүг сорулганы даасхан.

Кезээде серемчилелдиг болурунга, бистиң хүрээлеливисте азатпайлар-биле демисежиринге партия бисти өөредип турар. Парлалганың хүлээлгези болза, капиталистиг хүрээлээшкин бар турда, бисче шпионнарны, диверсантыларны шургудуп кииреринң оралдажыышкыны бар болгаш моон соңгаар-даа чайлаш чок турар дээрзин ажылчы чоннарга тайылбырлаары болур. Антисоветтиг сорулгаларга чамдык туруш чок кижилерни, буржуаз идеологияның эдилекчилерин, дедир төрүттүнгеннерни ажыглаар оралдажыышкыннар моон соңгаар-даа болур. Серемчилелдиг болур херек, азатпай болгаш салдынчак чоруктарны үнүр ширбиир херек.

(Төнчүзү 4-кү арында).

МАЙ БИРНИ ДАШТЫКЫГА БАЙЫРЛААНЫ

Ажылчы чоннарның бүгү-делегей эп-сеткил катыштырыышкынының хүнү, бүгү чурттарның ажылчыннарының акы-дуңмалышкы чоруунуң хүнү—Май 1-ни делегейниң улустары байырладыг демдеглээннер. Май бирниң байырлалдары тайбынны камгалаары болгаш быжыглаары дээш, улустар аразында найыралды быжыглаары дээш күштелип турар демиселдиң үезинде эрткен.

Европада улус-демократтыг чурттарының болгаш Кыдат Улус Республиканың ажылчы чоннары Май 1-ге онза өөрүшкүлүг ужурашканнар. Продукцияның бүдүрүп үндүрүлгезин улгатырары болгаш ооң шынарын экижидери дээш демиселге чаа-чаа чедиишкиннер-биле, күш-ажылчы күчүлүг чарыш-биле олар улуг байырлалды демдеглээннер. Польшага, Чехословакияга, Венгрияга, Румынияга, Болгарияга, Албанияга бирги кварталдың бүдүрүлге планнары чедиишкинниг доозулган, чүс-чүс муң ажылчы чоннар боттарының май мурнунуң хүлээлгелерин алдарлы-биле күүсеткеннер. Улусчу Кыдаттың ажылчы чоннары май мурнунуң чарыжының үезинде күш-ажылдың бүдүрүкчүлүгүн дыка бедидип, бирги беш чыл планын боттандырарының эгезин салбышаан, часкы тарылганы кыска хуусааның иштинде чорутканнар.

Моол Арат Республиканың болгаш Герман Демократтыг Республиканың ажылчы чоннары Май 1-ге улуг чедиишкиннерлиг ужурашканнар.

Май 1-ниң хүнүнде бо бүгү чурттарга массалыг чыскаалдар болуп эрткилээн. Оларның киржикчилери болза, коммунистиг болгаш ажылчын партияларны долгандыр боттарының бүрүн сырый катышканын, чаа амыдыралдың тургузуушкунунга боттарының күжениишкиннерин улгатырар болгаш тайбың дээш, улустар аразынга демократтыг кады ажылдажылга дээш улам шиитпирлиг демисежир деп чүткүлдүүн көргүскеннер.

Пекинге май бирниң чыскаалынга чартык миллион кижи киришкен. Кыдат улустуң баштынчызы Мао Цзэ-дун, Кыдаттың Компартиязының ТК-зының кежигүннери болгаш улустуң Төп чазааның кежигүннери турган индирниң чаны-биле чыскаалганнар шилгедек колонналар-биле эрткеннер. Кыдат-совет найыралга, тайбының болгаш улустар аразында айыыл чок чоруктуң камгалалынга алдар болдурган лозунгуларны чыскаалганнар салып чорааннар.

Шанхайга 600 муң ажыг кижи чыскаалган. Совет Эвилелинден өөренир, ооң мурнакчы дуржулгазын шиңгээдип алыр деп Мао Цзэ-дуннуң кыйгырыын Кыдаттың ажылчы чоннарының эң калбак массалары изии-биле деткип турар. Ындыг лозунгуну бижээн транспарантыларны металлургтар, пөс-таавычылар, эмчилер, далайжылар, өөреникчилер, күш-ажылчы тараачыннарның төлээлекчилери тудуп чорааннар.

Кыдат Улус Республиканың өске-даа хөй-хөй хоорайларынга болгаш чурттакчылыг черлеринге хөй кижи киржикчилиг чыскаалдар болуп эрткилээн.

Польшаның найсылалының ажылчы чоннарының чыскаалы 6 шак дургузунда үргүлчүлеп келген. Аңаа 400 муң хире кижи киришкен. Министрлер Чөвүлелиниң даргазы Болеслав Берут чыскаалганнарга чүве чугаалаан. Польшаны катап тургузарынга, ону күчүлүг техника-биле чепсеглээринге Совет Эвилелиниң канчаар-даа зажок улуг дузаламчызының дугайын ол чугаалап турган. Бо хүн, Май 1-ниң хүнүнде, бис акы-дуңмалышкы совет улус-биле найыралдың болгаш эп-сеткил катыштырыышкынының эң-не изиг илергейлээшкинин чорудуп, коммунизмниң улуг тургузуушкунунга ооң улам ындайгы чедиишкиннерлиг болурун күзеп тур бис деп Болеслав Берут чугаалаан.

Улуг Совет Эвилелинге алдар болдурган, Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының сталинчи удуртулгазынга, польша-совет найыралга алдар болдурган диңмиттиг адыш часкаашкыннары Беруттуң чугаазын хөй удаа үзүктелдирип турган.

Лодзьга, Броцлавка, Познаньга, Гданьскиге болгаш республиканың өске-даа хоорайларынга хөй муң кижи киржикчилиг чыскаалдар болгаш улустуң селгүүстээшкиннери болуп эрткен.

Чехословакияның чүс-чүс муң ажылчы чоннары Май 1-ниң хүнүн байырлап чыскаалдары-биле хоорайларның болгаш суурларның кудумчуларынга үнүп келгеннер. Прагага чыскаалганнарның саны 350 муң ажыг кижи болган. Чехословак Республиканың президентизи А. Запотоцкий болза, Вацлав шөлүнге чыглып келгеннерниң амыр-мендизин байырлал таварыштыр айтырган болгаш чехословак улустуң улуг өңнүү болгаш хостакчызы— Совет Эвилелинге алдар кылдыр йөрээл салган. Президентиниң ол сөстеринге чыскаалганнар найыралдыг «Ура»-биле болгаш «Совет Эвилели делгерезин!» деп кыйгылар-биле ужурашканнар.

Венгрияга, Румынияга, Болгарияга, Албанияга, Герман Демократтыг Республикага, Моол Арат Республикага май бирниң чыскаалдары база-ла ындыг массалыг болган. Ол чурттарның ажылчы чоннары социализм тургузуушкунунуң херээнге, тайбынның херээнге боттарының бердингенин, Совет Эвилелиниң улустары-биле мөңге найыралдыын көргүскеннер.

Май 1-ниң байырлалын капиталистиг чурттарның ажылчы чоннары база калбаа-биле демдеглээннер.

Нью-Йоркка май бирниң чыскаалын чорударын америк эрге-чагыргалар хоругдаан дээр дугайын моон мурнунда-ла дыңналып турган болгай. Ынчалзажок аңаа массалыг митинг болуп эрткен. Алгы-кеш үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң удуртукчузу Леон Страус, Поль Робсон, чогаалчы Говард Фаст болгаш митингиге чүве чугаалаан өске-даа ораторлар Кореяда дайынны доп-дораан соксадырынче, «соок дайынны» соксадырынче, улустар аразының чөрүлдээлерин чугаалажыышкыннар дузазы-биле шиитпирлээринче кыйгырып турганнар. Демократтыг эргелер дээш, ажылчыннарның эргелерин камгалаарының демиселин күштелдирериниң чугулазын олар айтып турганнар.

Нью-Йорктуң ажылчы чоннары «Доп-дораан тайбың!», «Дайынның эвес, а тайбынның бюджеди!» деп чүс-чүс лозунгуларны болгаш туктарны митингилерге эккелгеннер.

Парижке болгаш ооң ажылчыннар чурттап турар кыдыг черлеринге ажылчы чоннарның май бирниң күчүлүг чыскаалдары болуп эрткилээн. Күш-ажылдың Бүгү-ниити конфедерациязының болгаш Француз коммунистиг партияның удуртукчулары чаңгыс ёзугаар чыскаалдың бажынга чоруп турганнар. Бастилия шөлүнде индирниң кырынга Француз коммунистиг партияның Политбюро кежигүннери Жак Дюкло, Этьен Фажон, Раймон Гюйо, Марсель Кашен, Вальдек Роше, Огюст Лекер, Жаннетта Вермерш олар, күш-ажылдың Бүгү-ниити конфедерациязының болгаш өске-даа демократтыг организацияларның удуртукчулары, политиктиг депшилгелиг ажылдакчылар турганнар.

Агаар чаъс боранныг турган болзадаа, чүс-чүс муң чыскаалганнар Нация шөлүнден Бастилия шөлүнче элээн каш шактарның дургузунда чоруп келгеннер. Чыскаал болза, туттуруп хоругдатырган француз патриоттарны хостаары дээш, профэвилел болгаш демократтыг эргелерниң камгалалының демиселиниң, чепсекти эвлере бүдүрер чорукка удур, ажылчы чоннарның материалдыг байдалын экижидери дээш, чоруп турар дайыннарны соксадыры дээш, бүгү-делегей айтырыгларын таарыштырар сорулга-биле улуг күрүнелерниң чугаалажыышкыннары дээш демиселдиң лозунгуларының адаа-биле эрткен.

Май бирниң чыскаалдары ол ышкаш Марсельге, Гренобльга, Страсбургка, Лиллге, Тулузка база өске-даа хөй-хөй хоорайларга болуп эрткилээн. Валансьенге чыскаалганнар-биле полицияның аразынга сегиржип алышкыннар болгулаан, балыглатырган кижилер бар деп Франс Пресс агентилели дыңнаткан.

Италияның ажылчы чоннары депшилгелиг партияларны болгаш профэвилел организацияларын долгандыр сырый катыжып алгаш Май 1-ниң хүнүн байырлап эрткеннер. Чурттуң бүгү хоорайларынга митингилер болгаш хуралдар болгулаан, аңаа политиктиг болгаш профэвилел ажылдакчылары чүве чугаалап турганнар. Римге болган улуг митингиге күш-ажылдың Бүгү-ниити итали конфедерациязының чиңгине секретары ди Витторио чүве чугаалаан. Чаа дайынның айыылынга удур, ажылчы чоннарның чаалап алышкыннарын узуткаар деп реакционерлерниң кандыг-даа оралдажыышкыннарынга удур күжениишкинниг демисежири-биле чаңгыс эптиг болур чорукту камгалаарынче ажылчы чоннарны ол кыйгырган.

Бельгияның, Швецияның, Данияның, Австрияның, Финляндияның болгаш Европаның өске-даа чурттарының ажылчы чоннары Май 1-ни улуг-улуг чыскаалдар-биле демдеглээннер. Чыскаалдарга чүс-чүс муң барыын-герман ажылчы чоннар база киришкеннер, олар бонн болгаш париж шериг керээлеринге удур, тайбың дээш, герман күрүнениң чаңгыс-аай чоруу дээш демисежип турарлар. Дюссельдорфка, Штутгартка болгаш өске-даа элээн хөй хоорайларга чыскаалганнар биле полицияның аразынга сегиржип алышкыннар болгулаан.

Латин Американың чурттарының ажылчы чоннары Май бирниң байырлалын база калбаа-биле демдеглээннер. Чижээ, Мексикага чыскаалга 300 муң кижи киришкен.

Токио радиозунуң дыңнадыы-биле алырга, Японияга Май бирниң митингилери болгаш чыскаалдары чурттуң 424 черлеринге болгулаан. Ол митингилерге болгаш чыскаалдарга 1600 муң ажыг кижи киришкен.

Токиога 500 муң кижи киржикчилиг митинг болган. Коммунистиг, ажылчын-тараачын, чөөн үзелдиг социалистиг болгаш өске-даа партияларның төлээлекчилери, культураның ажылдакчылары, херээженнерниң болгаш өске-даа демократтыг организацияларның төлээлекчилери митингилерге чүве чугаалааннар. Митингиниң түңнелинде ооң киржикчилери 29 лозунгуларны үндүргеннер: «Чепсеглениишкин соксаазын!», «Кореяда дайынны соксадыр!» болгаш өске-даа.

Индонезияның найсылалы—Джакартага 500 муң кижи киржикчилиг митинг болгаш чыскаал болган. Индияга, Филиппиннерге болгаш Азияның база Оожум океанның өске-даа чурттарынга база массалыг митингилер болгулаан.

Иранның шериг эрге-чагыргалары Тегеранга Май бирниң чыскаалын эрттирерин хоругдап каан турган. Ынчалзадаа ажылчы чоннар бүдүрүлгелерге болгаш ажылчыннар клубтарынга митингилер организастааннар. Бейрутка чыскаалганнар кудумчуларже чыскаалып үнүп, тайбыңче, ажылчы чоннарның эргелери дээш демиселди күштелдирериңче кыйгырып турар лозунгуларны салып турганнар. Чыскаалдың киржикчилеринче полиция халдаан болгаш оларны докпактары-биле хап-соп турган. 13 кижи туттуруп хоругдатырган.

Капиталистиг, колония болгаш хамаарылгалыг чурттарга Май 1-ниң байырлалы болза, тайбың дээш, боттарының эргелери дээш, чаа дайынның белеткелинге удур, демократтыг хосталгалар болгаш национал хамаарышпас чорук дээш демиселге ажылчы чоннарның катыжыышкынының демдээ-биле эрткен.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Корееның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң армиязының Кол командылалының май 3-те дамчыткан дыңнадыында чугаалап турары болза, эрткен хүнүң дургузунда фронтуларга өскерлиишкиннер болбаан. Төп фронтунуң үш участоктарында разведка тулчуушкуннарын чорутткулаан.

Понхын өөшке кирип келгеш, тайбың чурттакчылыг черлерни артиллериязының араатанзыг боодаашкыннарынга таварыштырып турган дайзынның ийи эсминецтерин эрик кыдыының артиллериязы май 2-де сугже кирр аткан.

Май 3-те Улустуң армиязының зенитчиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын адар адыгжы-аңчылар дайзынның 4 самолёттарын андара атканнар.

(СЭТА).

Кыдаттың ажылчын аңгызы чаа амыдыралдың тургузукчуларының бирги одурутларында

Профэвилелдериниң Бүгү-кыдат федерациязының чиңгине секретары Лай Жо-юйнуң беседазы

ПЕКИН. Профэвилелдериниң Бүгү-кыдат федерациязының чиңгине секретары Лай Жо-юй-биле беседаны Синьхуа агентилели дамчыткан. Лай Жо-юй мынча деп медеглээн: Амгы үеде федерация 10200 муң кежигүннерлиг болуп турар. 1952 чылда федерацияга 3 миллион кижи кирген. Үлетпүр ажылчыннарының 23 профессионалдыг эвилелдерин федерация катыштырып турар. Эрткен чылын профэвилелдериниң 90 муң кежигүннери коммунистиг партияга кирген. Амгы үеде профэвилелдериниң 450 муң кежигүннери коммунистиг партияның, база 650 муң кежигүннери—аныяктарның чаа демократтыг эвилелиниң кежигүннери болуп турар.

Кыдат ажылчын аңгының саны ам 15 миллион ажыг кижи болуп турар. Эрткен чылын продукция бүдүрүлгезин улгаттырары болгаш камналганың чуруму дээш шимчээшкинге 2830 муң кижи киришкен. Ажылчыннар чүс-чүс муң чаартыкчы саналдарны киирген, оларның хөй кезии хүлээп алдынган. Мурнакчы совет методтарны нептереткени ажылчыннарның техниктиг мергежилин бедидеринге улуу-биле дузалаан.

Үлетпүрнүң бүгү адырларында национал рекордтар тургустунуп турар. Аньшаньның металлургия комбинатының кан эзилдирикчилери ажык суугуга чаңгыс эзилдиригниң үезин 6 шак 9 минутага чедир кызырганнар. Ол түңнел капиталистиг чурттарныындан бедик болуп турар. Мукденниң бир заводунуң аныяк токары Чжан Кэсиң металл кестериниң совет методун ажыглап турган, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн барык 30 катап бедиткен. Фусинде чаа хөмүр даш шахтазының тудугжулары 74 метр дурттуг секцияның тудуушкунун 31 хүн иштинде доозкаш, капиталистиг чурттарның рекордтарын ашканнар.

Чурттуң төөгүзүнге көстүп көрбээн хемчээлдиг канчаар-даа аажок улуг тудуушкун Кыдатта калбарып турар. Ажылчыннар чаа-чаа профессияларны шиңгээдип ап, боттарының мергежилин бедидип турарлар.

Күрүне бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң ажылчыннарының болгаш албан-хаакчыттарының ажыл төлевири эрткен чылын 1951 чылдагызы-биле деңнээрге, 11—36 хуу өскен. Хосталырының мурнунда ажылчыннарның белен-не тып ап шыдавас турган чүүлдери болур чадаг тергелер, шактар болгаш радиоприемниктер амгы үеде улуг негелделиг болуп турар ол факт болза, ажылчыннарның садып алыкчы аргалының өскенин херечилеп турар.

Эрткен чылын күрүнениң күсели-биле чуртка 1 миллион ажылчыннарга болгаш оларның өг-бүлелеринге бажыңнарны тудуп берген. Үлетпүрлүг улуг төптер— Шанхайга, Мукденге, Тяньцзиньге болгаш Уханьга хосталганың мурнунда ажылчыннар чаглактарга чурттап турганнар. Ам ажылчыннарның эргезинде чырык болгаш делгем бажыңнарны берген, ол бажыңнарның чанында садтарны, скверлерни өстүрүп турар, спорт шөлдерин тургускулаан.

Социал страхованиеге күрүне эрткен чылын 1600 миллиард юаньны (акшаны) төлевилээн. 1952 чылдың декабрьга чедир социал страхованиениң фондуларындан хереңгилер-биле 51 санаторийлерни болгаш шаанда байларның дыштаныр черлери турган Бейдайхэ, Циндао болгаш Ханьчжоу деп сураглыг курорт районнарынга дыштаныылганың 35 бажыңнарын тургускулаан. Эрткен чылын 150 муң ажылчыннар бо черлерге боттарының дыштанылгазын халас, азы улуу-биле чиигеткен хөлезилиг эрттиргеннер.

Ажылчыннарга 150 культура ордулары болгаш төп клубтарны ажыткан. Оон аңгыда фабрикаларның болгаш заводтарның чанында муң-муң клубтарны тургускулаан.

Хосталганың соонда боттарының бижик билбес чоруун узуткап алырынга чазак болгаш профэвилелдери 535 муң ажылчыннарга дузалаан. Амгы үеде 3 миллион ажыг ажылчыннар бижик билбес чорукту узуткаарының курстарында өөренип турар. Чазак ажылчыннарга ийиги чергениң дыка хөй санныг кыска хуусаалыг школаларын ажыткан. Ажылчыннарның мергежилин бедидеринге кежээки техниктиг школаларны Кыдаттың бүдүрүлгелеринге тургускулаан. Барык 500 муң ажылчыннар курстарда азы школаларда чок болза, ажыл соонда шактарда, чок болза, бүдүрүлгеден шуут дашкаар өөренип турар. Хөй-хөй эгээ ажылчыннар ам техниктер апаргылаан.

«Ам бистиң чуртувус экономиктиг долу тургузуушкунче шилчип кирген үеде кыдат ажылчын аңгы төөгүлүг улуг сорулгаларны алдарлыы-биле болгаш чоргаарал-биле күүседир. Профэвилелдериниң ам болур чедиги Бүгү-кыдат съездизи ол сорулгаларны күүседиринче ажылчыннарны мобилизастаарының съездизи болур. Бис мурнакчы совет дуржулганы улам чүрекшир өөренип, күрүне планнарын долдур болгаш ажыр күүседири дээш патриотчу чарышты улам калбартыр бис» деп Лай Жо-юй түңнелинде медеглээн.

(СЭТА).

◆

Патет-Лаода дайын чорудулгазының дугайында

ЛОНДОН. Лондон радиозунуң дамчытканының ёзугаар алырга «Вьетминниң кол күштери (азы Патет-Лаонуң улус-хосталгалыг армиязы—**Ред.**) ам Луан-Прабанның хаан турар чериниң чоогунда туруп турар. Хоорайда берге байдалды чарлаан».

(СЭТА).

◆

Ливанда ажыл соксадыышкыны

БЕЙРУТ. Амыдыралдың үнезиниң өзүлдези-биле болгаш өртектерниң бедээни-биле холбаштыр Ливанда ажыл соксадыышкынының шимчээшкиннер күштелип турар.

Күрүне школаларының башкылары элээн каш хүннер дургузунда ажыл соксатканнар. Олар болза, ажыл төлевириниң минимумун доктаадырын, а ол ышкаш күрүне школаларының башкыларын күрүне кадрларының системазынга киирерин негеп турарлар.

Башкылар-биле эп-сеткил катыштырыышкынның демдээ кылдыр күрүне школаларының өөреникчилери база демисежип турарлар. Күрүне школаларының шуптузу болгаш хуу школаларның кезии хагдынган.

Башкыларга студентилер база катышкан, олар стипендияны улгатырарын негеп турарлар. Оон-биле чергелештир телефоннуң албан-хаакчыттары болгаш өрук ажылчыннары база ажыл соксадып турар.

Инженерлер болгаш бажың хөлезилекчилери база ажыл соксадырынга белеткенип турар деп «Ракиб аль—Ахваль» солун дыңнаткан.

(СЭТА).

Коммунизм дээш демиселдиң күчүлүг чепсээ

(Төнчүзү. Эгези 3-кү арында).

Партия чамдык күрүне аппаратының ажылдакчыларының туразы-биле ажылзаар болгаш хоойлу үрээр чоруктарынга удур демиселди чорударын, Совет социалистиг хоойлунуң ыдыктыы-биле камгалаарын негеп турар. Парлалга болза, хоойлу оларга хамаарышпас, солагай буду чүнү-ле кылыксай-дыр, ону шуптузун кылыр эргелиг бис дээр ындыг ажылдакчыларны дидим болгаш кам-хайыра чок илередир ужурлуг.

Солуннар болгаш журналдар социалистиг системаның капиталистиг системазының мурнунга артык күштүүн тода чижектер болгаш фактылар-биле көргүзер, социализмниң кол экономиктиг хоойлузунуң амыдырал тургузукчу хөделиишкинин чырыдып көргүзер, буржуаз культураның, эртемниң болгаш уран-чүүлдүң буурап дүжүүшкүнүнүң дугайын, амгы үениң капитализминиң кол экономиктиг хоойлузунуң буурап дүжүүшкүннүг хөделиишкининиң дугайын тайылбырлап чугаалаар, империализм аймак-сөөк ылгаар чорукту, кижини кижиге өжээннештирер чорукту, мораль талазы-биле буступ дүжер чорукту, кижи көөр хөөн чок идеологияны бар-ла шаа-биле өрү тыртып турарын көргүзер ужурлуг.

Партияның XIX съездизи идеология ажылы болза, партия организацияларының бирги чергениң ап чорудар хүлээлгези болур деп айыткан болгаш ол ажылды үнелеп көрбес хоралыг чорукту чок кылырын, идеологтуг чазыгларны болгаш өш-биле кылыр чоруктарны либеральдыг көөр чорук-биле шиитпирлиг демиселди чорударын негээн. Ол айтыышкыннарны удуртулга болдуруп алгаш, солуннар идеология ажылының айтырыгларынга улуг кичээнгейни салып турар апарганнар, олар эртем, литература болгаш уран-чүүл айтырыгларының талазы-биле статьяларны болгаш корреспонденцияларны үргүлчү парлап турар апарганнар. Ынчалзажок ооң-биле өөжургап болбас. Идеология албан черлериниң ажылынче ханызы-биле сиңнигер, эртем албан черлериниң, өөредилге черлериниң, театрларның, чогаалчылар организацияларының ажыл-чорудулгазының дугайында статьяларның болгаш корреспонденцияларның шынарын бедидер болгаш ооң-биле эртемниң, литератураның болгаш уран-чүүлдүң моон соңгааргы улам хөгжүлдезинге база сайзыраашкынынга бүгү таланың салдарын халдадыры эргежок чугула.

Парлалганың ажылдакчылары буржуаз идеологияга удур шавар халдаашкынны бүгү фронтуларга чорудар, бистиң социалистиг корум-чурумувусту, коммунизмниң херээн хоптап каргаарын кызыдып турар бистиң дайзыннарывыстың чаңгыс-даа шургуушкунун харыы чокка арттырбас ужурлуг. Бистиң дайынчы хүлээлгевис болза, буржуаз идеологияны болгаш ооң эдилекчилерин кам-хайыра чок чаза шавары болур.

Партия организацияларының амыдыралын тодаргай болгаш утка-шынарлыг чырыдар херек. Солуннарның хүлээлгези болза, партия ажылының мурнакчы дуржулгаларын херекти билири-биле ниитижидери, ону калбаа-биле нептередири, партия ажылында четпестерни илередири болгаш оларны узуткаарының оруктарын көргүзери болур. Ол херекке чедиишкин кол нуруузунда солуннар ажылынче партийжи активтерни кайы хире хандыкшыдып шыдаарындан хамааржыр. Аңаа коммунистер партийжи темага корреспонденцияларны үргүлчү бижип турары эң чугула. Ол бүгү «партийжи амыдырал» килдистериниң материалдарының утка-шынарын бедидер болгаш статьяларның тематиказын калбартыр.

Ажылчы чоннарның коммунистиг кижизидилгезиниң үндезини болза, Маркс — Энгельс—Ленин—Сталинниң улам тиилеп турар өөредии болур. Марксизм-ленинизмниң улуг өөредиинге совет улус коммунизмниң улуг херээниң шуут тиилелгезиниң күжүн болгаш идегелин салып турарлар. Марксизм-ленинизмниң идеяларын пропагандалаары болза, солуннарның эң чугула хүлээлгези болур. Совет улустарның ниитилел хөгжүлдезиниң хоойлуларының билиглерин, коммунистиг ниитилелди тургузарының оруктарын өөренип алырынга дузалаар пропагандисчи статьяларны болгаш лекцияларны доктаамал парлаары эргежок чугула. Марксизм-ленинизмниң айтырыгларының талазы-биле статьялар, лекциялар, консультациялар, номчукчуларның айтырыгларынга харыылар солуннарның болгаш журналдарның арыннарынга хүндүлүг черни ээлээр ужурлуг.

И. В. Сталинниң «ССРЭ-де социализмниң экономиктиг проблемалары» деп ажылы болза, социализмден коммунизмче шилчииринге белеткелиниң кол баш бурунгаар условиелериниң дугайында программа болур. Ол бүгү улустарны ниитилелди чаартып тургузарының оруктарының билии-биле болгаш коммунистиг партияның коммунизм дээш демиселиниң байлак дуржулгазы-биле чепсеглеп турар. Партияның XIX съездизинге илеткелинге эш Г. М. Маленковтуң айытканы болза: «Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинниң өөредии бистиң партияга тиилетирбес күштү, төөгүге чаа оруктарны салыр, бистиң депшилгелиг шимчээшкинивистиң сорулгазын тодаргай көөр, тиилелгелерни дүрген болгаш быжыдыр чаалап алыр болгаш быжыглаар кылдыр өөредигни берип турар». Бистиң солуннарывыс И. В. Сталинниң ажылын—марксизм-ленинизмниң шылгараңгай чогаалын пропагандалаар талазы-биле хөйнү кылыр ужурлуг.

Парлалганың сорулгазы болза, Коммунистиг партияның болгаш Совет күрүнениң удуртукчу болгаш башкарыкчы ролюн, совет тургузугнуң амыдыралчы үндезини болур партияның политиказының ужур-утказын ханызы-биле көргүзери болур. Коммунистиг партия болгаш совет күрүне болза, Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинниң тугунуң адаа-биле совет улусту бурунгаар аппар чыдар болгаш коммунизмниң тиилелгезин хандырып турар ындыг күш болур.

Марксизм-ленинизмниң бир чугула негелдези болза, совет ниитилелдиң шимчедикчи күжү—шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди бүгү тала-биле хөгжүдери болур. Шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел, ылаңгыя адаандан шүгүмчүлел четпестер-биле, чалыглар-биле зарыглыг чоруктар-биле демиселге бистиң партияның шылгатынган чепсээ болур. Шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел совет күрүнени, совет ниитилел тургузугну кошкатпайн, а харын быжыглап турар, ооң күжүнүң болгаш амыдыралдыының демдээ болур.

Парлалга болза, шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди калбартырынга партияның чепсээ болур. Коммунистиг партия парлалга дамчыштыр бистиң четпестеривисти болгаш чазыгларывысты илередип, оларны узуткаарының оруктарын айтып турар. Ажылчы чоннарның хөй миллион массалары солуннарны—четпестерни адаандан шүгүмчүлээринге бодунуң трибуназы болдуруп турар. Бистиң парлалгавыска ажылда четпестерни илередир болгаш оларны чок кылыр сорулгалыг муң-муң шүгүмчүлелдиг чагаалар хүн-бүрү парлатынып турар.

Ындыг турбуже, солуннар редакциялары ажылчы чоннарның чагааларының ажык дузазын чедир үнелеп көрбес, солуннарның удуртур ажылдакчылары штаттыг ажылдакчыларның корреспонденцияларын парлаарын колдадыр болгаш бижикчи активти хандыкшытпас чоруктарның фактылары эвээш эвес болуп турар, ол чорук солуннарны ядыыжыдар, оларны солун эвес, кургамзык, утка-шынар талазы-биле куду болдуруп турар. Солунга чагааларның кээп турары солуннарның идейлиг деңнелин көргүзүп турар, оларны эң хөделгир болдуруп турар. Ажылчыннарга болгаш кедээ корреспондентилерге, партия болгаш совет активтеринден, интеллигенциядан бижикчи активтерге даянып турар, чүгле ындыг солуннар салдар халдавырлыг, күштүг, ёзулуг партийжи солуннар болуп, массаларны идей-политик талазы-биле кижизидериниң ёзулуг төвү болурлар.

Ажылчы чоннарның идип үндүрүп турары саналдарынга, айтырыгларынга кичээнгейлиг, дыңнангыр, сагыш-човангыр хамаарыжыры—совет журналистерниң хүндүлүг хүлээлгези болур. Адаандан кээп турар ол саналдарда, шүгүмчүлелдерде массаның кайгамчык улуг дуржулгазы, оларның чогаадыкчы энергиязы, оларның коммунизмниң херээ дээш күш-ажылга кызымаккайы сиңниккен болур.

Парлалганың активтерин дүжүметтерниң болгаш бюрократтарның, шүгүмчүлел кызып кыярларның—партияның дайзыннарының истеп сүрүүшкүнүнден бүгү тала-биле камгалаары эргежок чугула.

Солуннуң арыннарынга үнер шүгүмчүлелдиг материалдарны чөпшээрежип алырын редакциядан негээр эргелиг бис дээр ындыг удуртукчулар бисте ам-даа бар. Шүгүмчүлелди «даргаларга» тааржыр кылдыр чиигедип болур, ону удуртукчуларга эрбенниг болбас кылдыр кылып болур дээр ындыг солун удуртукчулары бисте база бар. Шүгүмчүлел, бир эвес ол бодунуң чидии-биле коммунизмни чедиишкинниг тургузарынга шаптык кадып турар бистиң четпестеривисти узуткаарынче угланган болза, аңаа-ла арын чаашкыны болбас ужурлуг.

Совет парлалга болза, эң мурнакчы парлалга болур. Ол тайбың, демократия болгаш социализм дээш, улустар аразынга найырал болгаш кады ажылдажылга дээш, улустарның хосталгазы болгаш аас-кежии дээш демисежип турар. Империалистиг реакцияның сөнүургалдарын камгалавышаан, чаа дайынның дерзии пропагандазын чорудуп турар, космополитизмниң, буржуаз национализмниң реакцылыг идеяларын, улустар аразынга өш-өжээнниң идеяларын делгередири-биле улус массаларының угаан медерелин хоралап турар буржуаз парлалгадан бистиң парлалгавыстың, улус демократтыг чурттарның парлалгазының ылгалы болза, олар тайбың дээш, дайын кыпсыкчыларынга удур шыдамыккай болгаш турушлуг демиселди боттарының эң чугула сорулгазы деп санап турары болур. Бистиң солуннарывыс моон соңгаар-даа максимальдыг капиталистиг кенчааны үрдүндүрери дээш чаа телегей дайынын белеткеп турар империалистиг лагерьниң кижи көөр хөөн чок, араатанзыг политиказын могаг шылаг чок чаза шавар.

Совет улус Маркс—Энгельс—Ленин—Сталинниң тиилетирбес тугунуң адаа-биле коммунизм тиилелгезинче бурунгаар дидим чоруп орар. Коммунизмниң чайынналаашкыны дээш демиселге бистиң парлалгавыс Коммунистиг партияның холунда күчүлүг чепсек болуп чораан, болуп турар болгаш моон соңгаар болур-даа.

С. НОВИКОВ.

Харыысалгалыг редактор
О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7 ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжи амыдырал, культура болгаш амыдырал килдистериниң — 3—88; харыысалгалыг секретарьның 4—98; пропаганда болгаш агитация, уран-чүүл, кедээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң 3—68, иштики информация, бухгалтерияның — 3 — 65

ТС01697

Облкуускомнуң типографиязы